

Cezhraničná spolupráca prihraničných regiónov v plánovaní Štúdia vypracovaná v rámci projektu ZIP – Zosúladenie a inovácia plánovania rozvoja prihraničného SK-UA územia

PROJEKTOVÁ ŠTÚDIA

ZUZANA ZÁBORSKÁ, VIERA DULINOVÁ,
ALENA KUČERAVCOVÁ, ZUZANA KLIMOVSKÁ,
JAROSLAV TEŠLIAR, NADIYA YASHYNA,
MYKOLA PIGULIAK

PROJEKT **ZIP**

Cezhraničná spolupráca prihraničných regiónov v plánovaní Štúdia vypracovaná v rámci projektu ZIP – Zosúladenie a inovácia plánovania rozvoja prihraničného SK-UA územia

PROJEKTOVÁ ŠTÚDIA

ZUZANA ZÁBORSKÁ, VIERA DULINOVÁ,
ALENA KUČERAČOVÁ, ZUZANA KLIMOVSKÁ,
JAROSLAV TEŠLIAR, NADIYA YASHYNA,
MYKOLA PIGULIAK

PROJEKT **ZIP**

Cezhraničná spolupráca prihraničných regiónov v plánovaní

Štúdia vypracovaná v rámci projektu ZIP – Zosúladenie a inovácia plánovania rozvoja prihraničného SK-UA územia

Autori © 2017

Ing. Zuzana Záborská

Karpatský Rozvojový Inštitút, Košice

Mgr. Alena Kučeravcová, PhDr. Zuzana Klimovská, Ing. Jaroslav Tešliar Csc.

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o

Ing. Viera Dulinová

Košický samosprávny kraj, Referát informačno-poradenského centra

Nadiya Yashyna

Komunálny podnik „Agentúra regionálneho rozvoja a cezhraničnej spolupráce Transcarpathia Zakarpatskej oblastnej rady“ v Užhorode

Mykola Piguliak

Zakarpatská oblastná štátna administratíva, Užhorod

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o. je nezisková organizácia, ktorú založil v roku 2003 Košický samosprávny kraj (KSK) na podporu všeobecne prospešných služieb v oblasti regionálneho rozvoja a zamestnanosti.

Projekt je financovaný z grantu Nórskeho kráľovstva prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu. Spolu financovaný zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Slovensko-Ukrajina: Spolupráca naprieč hranicou

www.eeagrants.sk

OBSAH

1. Úvod	7
2. Zhodnotenie doterajšej cezhraničnej spolupráce v plánovaní	8
3. Zhodnotenie SK legislatívneho, inštitucionálneho a strategického rámca plánovania rozvoja územia z hľadiska vytvárania umožňujúceho prostredia pre cezhraničnú spoluprácu s UA na národnej, regionálnej a miestnej úrovni	11
3.1. Legislatíva	11
3.2. Úrovne plánovania a inštitúcie zodpovedné za rozvoj	14
3.3. Strategický rámec plánovania	15
4. Zhodnotenie UA národného legislatívneho, inštitucionálneho a strategického rámca plánovania rozvoja územia z hľadiska vytvárania umožňujúceho prostredia pre cezhraničnú spoluprácu s SK na národnej, regionálnej a miestnej úrovni	22
4.1. Legislatíva	22
4.2. Úrovne plánovania a plánovacie dokumenty	22
4.3. Strategický rámec plánovania	26
5. Odporúčania pre zlepšenie spolupráce SK-UA v plánovaní rozvoja prihraničného územia ..	32
5.1. Zhrnutia a zistenia v oblasti prihraničného plánovania SK-UA	32
5.2. Odporúčania pre zlepšenie prihraničného plánovania SK-UA	34
6. Prílohy	37

1. ÚVOD

Cieľom tejto analýzy je popis, posúdenie a zhodnotenie legislatívneho, inštitucionálneho a strategického/programového rámca pre plánovanie rozvoja územia na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni v SR. Súčasťou je posúdenie či, a do akej miery je v plánovaní (v procesoch a dokumentoch) začlenený, popísaný, či zohľadnený aspekt prihraničnej spolupráce ako významný aspekt rozvoja na regionálnej a lokálnej úrovni v cieľovom území.

Predmetom a obsahom analýzy národného rámca je analýza:

- **Legislatívy** pre plánovanie rozvoja územia (územného plánovania a strategického, socio-ekonomického plánovania) na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni so zameraním sa na otázky:
 - aké zákony upravujú plánovacie procesy (tak územné – ÚP ako aj strategické, socio-ekonomické plánovanie – PHSR) a ako sú definované plánovacie procesy,
 - či priamo legislatíva zohľadňuje problematiku cezhraničnej spolupráce v plánovaní rozvoja.
- **Úrovní plánovania rozvoja a inštitúcií**, teda na akej úrovni legislatívou definovaného územia (národnej, regionálnej a lokálnej úrovni) a kto sú nositeľmi a zodpovednými verejnými subjektmi plánovania rozvoja so zameraním na cieľové územie.
- **Rozvojových dokumentov a metodík ich vypracovania:**
 - aké plánovacie dokumenty na národnej alebo nadregionálnej úrovni sa dotýkajú rozvoja a cezhraničnej SK-UA spolupráce a v akom rozsahu/miere podrobnosti,
 - v akej miere/rozsahu podrobností a záväznosti sú vypracované resp. predpísané plánovacie postupy/metodiky.

Analýza vonkajšieho rámca pre plánovanie v prihraničnom SK-UA území je podkladom pre formuláciu a následné presadzovanie odporúčaní s dôrazom na adaptívne plánovanie a pre vypracovanie metodiky pre adaptívne plánovanie.

2. ZHODNOTENIE DOTERAJŠEJ CEZHraniČNEJ SPOLUPRÁČE V PLÁNOVANÍ

Základné inštitucionálne podmienky cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskom a Ukrajinou v rozhodujúcej miere závisia od zmluvných vzťahov medzi EÚ a Ukrajinou. Cezhraničnú spoluprácu medzi SR a Ukrajinou upravuje bilaterálna medzivládna dohoda, ktorá bola podpísaná 5. decembra 2000 a nadobudla účinnosť 29. januára 2001. K zásadným zmenám inštitucionálnych podmienok rozvoja slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce nemôže dôjsť bez zmien na úrovni vzťahov EÚ a Ukrajiny. Spoločné politiky a legislatíva EÚ sú záväzné pre všetky členské štáty. V súlade s právom EÚ členské štáty EÚ postúpili svoje národné kompetencie pri tvorbe politik týkajúcich sa fungovania a prehlbovania jednotného integrovaného priestoru, vrátane vonkajších vzťahov s nečlenskými krajinami EÚ.

/ REGIONÁLNE DOHODY/ZMLUVY, KTORÉ TVORIA RÁMEC PRE SPOLUPRÁCU V PLÁNOVANÍ

Základné podmienky pre rozvoj cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskom a Ukrajinou závisia od zmluvných vzťahov medzi EÚ a Ukrajinou. Spoločné politiky a legislatíva EÚ, ktoré regulujú fungovanie vnútorného priestoru štyroch základných slobôd únie bez hraníc sú záväzné pre všetky členské krajiny.

Cezhraničná spolupráca medzi Košickým samosprávnym krajom a Zakarpatím (Zakarkapatskou oblastnou radou a Zakarpatskou oblastnou štátnou administratívou) má svoj základný právny rámec vo vzájomnej bilaterálnej dohode podpísanej v roku 2006. Podobnú zmluvu o spolupráci má podpísanú aj Prešovský samosprávny kraj s Ivano-Frankovskou oblasťou z roku 2004. Oblasti záujmu cezhraničnej spolupráce sú deklarované nasledovne:

- priemysel, poľnohospodárstvo, doprava a obchod,
- veda, technika, vzdelávanie,
- kultúra a umenie,
- turistika a šport,
- miestna samospráva,
- ekológia, racionálne využívanie prírodných zdrojov a protipovodňová ochrana,
- regionálny rozvoj a cezhraničná spolupráca.

K tejto dohode sa od roku 2008 vypracováva každoročne vykonávací protokol s účinnosťou na nadchádzajúci rok. Tento protokol sa podpisuje vždy na hraničnom priechode medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou počas osláv dní priateľstva a strieda sa každý druhý rok vo Vyšnom Nemeckom (Košický kraj) a Ubľou (Prešovský kraj). Vykonávací protokol je rozdelený do 4 oblastí:

- plán podujatí hlavných predstaviteľov,
- podujatia v oblasti regionálneho rozvoja, turistiky a podnikania,
- podujatia v oblasti vzdelávania, kultúry a športu,
- podujatia v oblasti pomoci a rozvoja spolupráce na úrovni miestnej samosprávy.

Cezhraničná spolupráca sa zameriava na všetky aspekty každodenného života. Jej vznik bol v značnej miere ovplyvnený snahou o zmiernenie regionálnych disparít a zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva.

Na základe dobrých skúseností z cezhraničnej spolupráce mnohé mestá a obce v prihraničí, ale aj z celého územia VÚC, pristupujú po vzore Košického samosprávneho kraja k podpisu zmlúv o spolupráci/dohôd/memoránd s partnermi (obcami) z Ukrajiny.

Aktivity týchto miest a obcí sú zamerané na vytváranie a udržiavanie partnerských vzťahov s mestami a obcami na Ukrajine. V niektorých prípadoch ide o vzťahy s dlhoročnou tradíciou. Táto spolupráca je výrazne ovplyvnená nedostatkom finančných prostriedkov, nakoľko Ukrajina nie je členom EÚ. Táto skutočnosť prináša komplikácie pri príprave väčších spoločných projektov. Spolupráca má preto zväčša formálny charakter. V poslednej dobe sa objavil fenomén, kedy sa obce snažia pomôcť svojimi formálnymi dohodami pri vybavovaní vstupu pseudopartnerom z Ukrajiny na Slovensko, do EÚ. Obce v bezprostrednej blízkosti hranice udržiavajú spoluprácu na úrovni cezhraničných kultúrnych a športových podujatí.

/ FINANČNÉ NÁSTROJE CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE

Kľúčovým problémom rozvoja miestnej slovensko-ukrajinskej spolupráce sú chýbajúce finančné zdroje na úrovni regionálnej resp. miestnej samosprávy. Európska politika susedstva bola nosným programom podpory Ukrajine zo strany EÚ v minulom programovacom období 2007-2013, ktorá vyčlenila 68,6 mil. eur. Tento program bol najdôležitejším nástrojom slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce obdobia 2007-2013.

Košický samosprávny kraj plnil v programovacom období 2007 – 2013 úlohu Branch Office pre **Program ENPI CBC Maďarsko – Slovensko – Ukrajina – Rumunsko**. Alokácia programu bola na úrovni 68.638.283 € z príspevku ENPI na obdobie 7 rokov. Program ponúkal širokú škálu možností pre potenciálnych žiadateľov prostredníctvom štyroch priorit:

1. Ekonomický a sociálny rozvoj
2. Zlepšenie kvality životného prostredia
3. Zvýšenie efektívnosti na hraniciach
4. Podpora spolupráce Ľudia ľuďom

Programové územie sa nachádzalo na maďarsko-slovensko-rumunsko-ukrajinskej hranici. Programové územie zahŕňalo približne 598,9 km dlhú spoločnú hranicu s Ukrajinou, ktorá pokrýva celú slovensko-ukrajinskú hranicu (97,9 km), maďarsko-ukrajinskú (134,6 km) a čiastočne rumunsko-ukrajinskú (366,4 km) hranicu. Celkovo boli vyhlásené 3 výzvy.

Prvá výzva bola zameraná na podporu partnerstva bez hraníc. Množstvo žiadateľmi požadovaných príspevkov ENPI v výzve predstavuje 55 mil. EUR, čo je štyrikrát viac ako samotná alokácia ENPI vyčlenená pre prvú výzvu. Z hľadiska počtu podaných projektových žiadostí sa najpopulárnejším opatrením stalo opatrenie 4.1 Inštitucionálna spolupráca nasledované opatrením 2.1 Ochrana životného prostredia, trvaloudržateľný rozvoj a riadenie prírodných zdrojov a opatrením 1.1 Harmonizovaný rozvoj cestovného ruchu.

V rámci druhej výzvy bolo prijatých 260 projektov a celková výška finančných prostriedkov požadovaných v projektoch sa blíži k 100 miliónom EUR, čo je sedemkrát viac ako bolo k dispozícii v rámci prvej výzvy programu ENPI. Najpopulárnejším opatrením je opatrenie 4.1 Inštitucionálna spolupráca nasleduje opatrenie 4.2 Ľudia ľuďom a opatrenie 1.1 Harmonizovaný rozvoj cestovného ruchu.

Tretia výzva v rámci programu ENPI CBC Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina 2007 – 2013 bola uzavretá dňa 31. januára 2012 v celkovom objeme 8 miliónov EUR príspevku ENPI určené-

ho k spolufinancovaniu cezhraničných partnerstiev. Bolo zaregistrovaných 271 podaných projektových žiadostí.

Tabuľka č. 1:

Štát	Počet schválených projektov				Rozpočet schválených projektov			
	I. výzva 2009	II. výzva 2010	III. výzva 2012	Spolu	I. výzva 2009	II. výzva 2010	III. výzva 2012	Spolu
SK – PO kraj	14	15	6	35	4 452 862	4 930 661	3 126 936	12 510 461
SK – KE kraj	6	6	2	14	2 014 047	2 294 309	539 353	4 847 710
UA	18	14	7	39	7 932 153	6 198 696	1 743 355	15 874 206

Významným finančným zdrojom hlavne na roky 2014 – 2016 bol **Program „Cezhraničná spolupráca“ Nórskeho finančného mechanizmu na roky 2009–2014**, kde bol alokovaný finančný príspevok: 12,72 mil. EUR na slovensko-ukrajinskú spoluprácu. Primárnymi cieľmi programu boli spolupráca medzi miestnymi a regionálnymi inštitúciami a MVO na oboch stranách vonkajšej hranice EÚ; zvyšovanie vedomostí a zručností miestnych a regionálnych inštitúcií a MVO na rozvoj cezhraničnej spolupráce; zmiernenie existujúcich bariér cezhraničnej spolupráce; väčšie pochopenie spoločných cezhraničných problémov a možností; vyvinuté nové a inovatívne formy cezhraničnej spolupráce.

Okrem toho boli slovenským a ukrajinským regiónom prístupné **Programy nadnárodnej spolupráce**: Operačný program Stredná Európa a Operačný program Juhovýchodná Európa.

3. ZHODNOTENIE SK LEGISLATÍVNEHO, INŠTITUCIONÁLNEHO A STRATEGICKÉHO RÁMCA PLÁNOVANIA ROZVOJA ÚZEMIA Z HĽADISKA VYTVÁRANIA UMOŽŇUJÚCEHO PROSTREDIA PRE CEZHRANIČNÚ SPOLUPRÁCU S UA NA NÁRODNEJ, REGIONÁLNEJ A MIESTNEJ ÚROVNI

3.1. LEGISLATÍVA

Základným rámcem pre rozvoj územia Slovenska je **Ústava Slovenskej republiky 460/1992 Zb.** (ďalej len Ústava), ktorá definuje územie Slovenskej ako jednotné a nedeliteľné (Čl. 3 ods.1).

Pre plánovanie rozvoja územia Slovenska Ústava určuje právo na ochranu zdravia i majetku osôb, na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, práv na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok ľuďom v hmotnej núdzi, na ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva, právo na život v mieri a na bezpečnosť aj v núdzových situáciách a prírodných pohromách, určuje povinnosť štátu dbať o šetrné využívanie prírodných zdrojov a o ekologickú rovnováhu v krajine.

Ďalej určuje, že hospodárstvo slovenskej republiky sa zakladá na princípoch sociálne a ekologicke orientovanej trhovej ekonomiky.

Ústava vymedzuje práva a povinnosti štátu, zložkám štátnej správy i územnej samospráve – miestnej i regionálnej, s cieľom všestranného rozvoja územia a blaha obyvateľstva. Uvedené práva i povinnosti sú definované vo viacerých rozvojových oblastiach ako hospodárky rozvoj, životné prostredie a prírodné zdroje, nerastné bohatstvo, sociálna starostlivosť, vzdelanie, kultúra a kultúrne dedičstvo bezpečnosť a ďalšie.

Ústava stanovuje práva a povinnosti aj v oblasti plánovania rozvoja území ďalej upravovať zákonmi Slovenskej republiky (SR).

Hlavnými zákonmi SR pojednávajúcimi o plánovaní rozvoja územia Slovenska, teda aj prihraničných oblastí, sú:

- A. Zákon č. 539/2008 Z. z. v znení Zák. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja s účinnosťou od 01.01.2015,
- B. Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku.
- C. Odvetvové/sektorové zákony.

A. Zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z. z. v znení Zák. 309/2014 Z. z. ustanovuje ciele a podmienky podpory regionálneho rozvoja, upravuje pôsobnosť orgánov štátnej

správy, vyšších územných celkov, obcí a ďalších subjektov územnej spolupráce, stanovuje podmienky na koordináciu a realizáciu regionálneho rozvoja.

Hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja je:

- a) odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov,
- b) zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja,
- c) zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Regiónom sa podľa tohto zákona rozumie územný celok vymedzený podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek (Vyhláška 438/2004 Z. z.). Takýmito územnými celkami sú:

- na národnej úrovni: územie celej krajiny (RŠÚJ 1¹/NUTS 1)²,
- na regionálnej úrovni: oblasť (RŠÚJ 2/ NUTS 2), kraj (RŠÚJ 3/ NUTS 3),
- na lokálnej úrovni: okres (LŠÚJ 1/ LAU 1)³, obec (LŠÚJ 2/ LAU 2).

Oblasťou RŠÚJ 2 pre účely projektu ZIP je Východné Slovensko vymedzené územiami Košického a Prešovského kraja (RŠÚJ 3).

Mimo vymedzené ŠÚJ, v súlade so zákonom o podpore regionálneho rozvoja a vyššie uvedenou vyhláškou, existujú pre účely plánovania rozvoja území aj špecificky formované územia ako napr.:

- mikroregióny ako dobrovoľné zoskupenie obcí a ich katastrov,
- územia etablované ako Miestne akčné skupiny (MAS) pre účely rozvoja vidieka formované na základe iných podmienok a pravidiel Programu rozvoja vidieka,
- vopred určené mestské funkčné regióny a formálne partnerstvá – krajského mesta a obcí jeho okolia pre možnosť čerpania zdrojov EÚ na presne štátom vymedzené/možné rozvojové aktivity v danom území.

Plánovanie rozvoja regiónov sa ako povinnosť v súlade s týmto zákonom vykonáva na:

- národnej úrovni (územie celej krajiny),
- regionálnej úrovni (územie kraja/ vyššieho územného celku – VUC),
- miestnej úrovni (územie obce/mesta, alebo na území skupiny obcí).

Plánovanie rozvoja sa nevykonáva na úrovni oblastí (RŠÚJ 2/ NUTS 2) a okresov (LŠÚJ 1/LAU 1).

Zákon o podpore regionálneho rozvoja umožňuje plánovanie cezhraničného rozvoja a spoluprácu hraničiacich štátov vo všetkých oblastiach rozvoja.

Jedným z mnohých zameraní rozvoja regiónov, ktoré zákon všeobecne definuje (§ 3, ods. 2, písm.

a) až w)) je medzištátna, cezhraničná a medziregionálna spolupráca v oblasti regionálneho rozvoja (§ 3, ods. 2, písm.k).

1 RŠÚJ – štatistická územná jednotka na regionálnej úrovni (oblasť, kraj)

2 NUTS – „Nomenklatúra územných štatistických jednotiek.“ („Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques“ vymedzené Štatistickým úradom Európskej komisie – EUROSTAT

3 LŠÚJ – štatistická územná jednotka na lokálnej úrovni (okres, obec)

B. **Územné plánovanie podľa Zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku č.50/1976 Zb. (Stavebný zákon)** v znení jeho viacerých zmien predstavuje sústavnú činnosť, ktorá komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určuje jeho zásady, navrhuje vecnú a časovú koordináciu činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Územné plánovanie vytvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností v území s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja, na šetrné využívanie prírodných zdrojov a na zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt.

Územné plánovanie a územný rozvoj podľa zákona prebieha na:

- národnej úrovni,
- regionálnej úrovni,
- lokálnej úrovni.

Stavebný zákon z roku 1976 nepozná/nedefinuje pre územný rozvoj iné zoskupenia území ako napr. mikroregióny, či územia MAS, euroregióny a pod., ako je to možné podľa zákona o podpore regionálneho rozvoja.

Územno-plánovacia dokumentácia (ÚPD) sa vypracováva len na úrovni SR, kraja a obce, resp. aj pre skupinu susediacich obcí podobne, ako to umožňuje aj zákon o podpore regionálneho rozvoja.

Na všetkých úrovniach územného rozvoja je prostredníctvom územného plánovania usmerňované priestorové usporiadanie, funkčné využitie a hierarchia rozvoja územia, rozvojové osi, ako aj vzájomná nadväznosť územného rozvoja na susediace obce, regióny v rámci hraníc SR.

C. Ďalšími a dôležitými pre plánovanie rozvoja území sú aj **sektorové/odvetvové zákony**, ktoré sa týkajú rozvoja hospodárskych odvetví a ochrany, tvorby a využívania krajiny, ochrany prírody, ochrany životného prostredia ako:

- lesy, lesné hospodárstvo a Zákon o lesoch 326/2006 Z. z.,
- poľnohospodárska krajina, poľnohospodárstvo a Zákon o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu 220/2004 Z. z.,
- voda, vodné hospodárstvo a vodný Zákon 364/2006 Z. z.,
- Zákon o ochrane prírody a krajiny 543/2002 Z. z.,
- Zákon o ovzduší č.137/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov,
- odpadové hospodárstvo a Zákon o odpadoch č.79/2015,
- energetické hospodárstvo a energetický zákon 251/2012 Z.z v znení Zák. 91/2016 Z. z. a viaceré ďalšie.

Podmienky a regulatívy vyplývajúce z týchto odvetvovo zameraných (sektorových) právnych predpisov sú premietané do činností územného plánovania a územných plánov, ako aj do procesov socio-ekonomického plánovania a do tvorby programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja na všetkých úrovniach plánovania (národná, regionálna, miesta) cez sektorové plány, ako napr. lesné hospodárske plány, plány manažmentu vôd, programy odpadového hospodárstva, projekty pozemkových úprav, energetické koncepcie a pod.

Podmienky a limity pre plánovanie a realizáciu ľudských a hospodárskych činností určuje tiež **Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie 24/2006 Z. z.** v znení jeho viacerých neskorších zmien.

Predmetom posudzovania vplyvov strategických dokumentov podľa tohto zákona sú strategické dokumenty pripravované pre oblasť poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva, priemyslu, energetiky, dopravy, odpadového hospodárstva, vodného hospodárstva, telekomunikácií, cestovného ruchu, územného plánovania alebo využívania územia, regionálneho rozvoja a životného prostredia, ako aj strategické dokumenty spolufinancované Európskou úniou, ktoré majú pravdepodobne významný vplyv na životné prostredie, okrem strategických dokumentov, ktoré určujú využívanie malých území na miestnej úrovni.

V plánovacích procesoch a pri tvorbe rozvojových dokumentoch je potrebné pri návrhoch cieľov, opatrení a aktivít brať do úvahy ich potenciálne vplyvy na životné prostredie.

Tento zákon tiež určuje, že schvalujúci orgán pre príslušný strategický dokument, nemôže bez záverečného stanoviska z posúdenia strategického dokumentu podľa § 12 alebo bez doložky vplyvov na životné prostredie podľa § 17 ods. 14, schváliť strategický dokument, ktorý je predmetom posudzovania.

3.2. ÚROVNE PLÁNOVANIA A INŠTITÚCIE ZODPOVEDNÉ ZA ROZVOJ

Zákon o podpore regionálneho rozvoja, ako aj stavený zákon vymedzujú pôsobnosti a zodpovednosti verejných inštitúcií v plánovaní rozvoja na jednotlivých úrovniach plánovania, a to:

- **Štát** prostredníctvom ministerstiev, najmä Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (MDVaRR SR – ústredný orgán územného plánovania),
- **Vyšší územný celok** (VÚC – samosprávny kraj/regionálna samospráva), teda pre účely tejto analýzy sa jedná o VÚC Prešovský samosprávny kraj a VÚC Košický samosprávny kraj ako prihraničné regióny SK s UA,
- **Obec/mesto**, alebo skupina obcí.

Ďalšími **subjektmi územnej spolupráce** podľa zákona o podpore regionálneho rozvoja (§ 13), sú:

- organizácie neziskového sektora,
- regionálne rozvojové agentúry (zriaďované/podporované štátom, VUCkou),
- slovenská časť euroregiónu,
- európske zoskupenie územnej spolupráce.

Zákon o podpore regionálneho rozvoja uvádza pojem **euroregión** ako subjekt územnej spolupráce zložený zo zástupcov sociálno-ekonomických partnerov, ktorí pôsobia na regionálnej a miestnej úrovni susediacich štátov pre účely cezhraničnej spolupráce.

V oprávnenom území projektu ZIP pôsobí a vyvíja aj plánovacie aktivity rozvoja prihraničného územia 5tich krajín (SK, PL, UA, HU a RO) **Karpatský euroregión** (KER), na Slovensku pod názvom Karpatský región Slovensko. KER (www.ker.sk) má vypracovaný plánovací rozvojový dokument pre cezhraničný región karpatské územie - Stratégiu Karpatského euroregiónu 2020 & ďalej.

3.3. STRATEGICKÝ RÁMEC PLÁNOVANIA

Strategický rámec je chápaný ako súbor legislatívou určených strategických rozvojových dokumentov vrátane metodík ich vypracovania na národnej, regionálnej a miestnej úrovni z hľadiska zhodnotenia umožňujúceho prostredia pre prihraničnú spoluprácu v plánovaní rozvoja, ktorý znázorňuje nasledujúca Tabuľka č.2:

Úroveň plánovania	Socio-ekonomický rozvoj (zákon o podpore regionálneho rozvoja)	Územný rozvoj (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku)
RÚŠJ 1/NUTS 1	Národná stratégia regionálneho rozvoja SR	Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS)
RÚŠJ 3/NUTS 3	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja VÚC	Územný plán VÚC
LÚŠJ 2/LAU 2	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta/obce	Územný plán mesta/obce
LÚŠJ 2/LAU 2	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja skupiny obcí	Územný plán skupiny obcí

Poznámka: Uvedené zákony neurčujú plánovanie ani tvorbu rozvojových dokumentov na úrovni oblastí (RÚŠJ 2/NUTS 2), ako ani na úrovni okresov (LAU 1).

Zákon č.. 539/2008 Z. z. v znení Zák. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja ukladá povinnosť vypracovávať a schvaľovať hlavné rozvojové dokumenty:

- Národnú stratégiu regionálneho rozvoja Slovenskej republiky** na úrovni RŠÚJ 1 – územie celej krajiny – schvaľuje Vláda SR Nariadením vlády,
- Program hospodárskeho rozvoja sociálneho rozvoja vyššieho územného celku (PHSR)** na úrovni RŠÚJ 3 – schvaľuje zastupiteľstvo regionálnej samosprávy uznesením (úroveň VUC),
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/mesta (PHSR)** na úrovni LŠÚJ 2 – schvaľuje zastupiteľstvo mestskej/obecnej samosprávy uznesením,
- Spoločný program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí** (susediacich obcí) na úrovni LŠÚJ 2 – schvaľujú zastupiteľstvá obecných samospráv uznesením.

Národná stratégia, ako aj PHSR na úrovni regiónov i obcí sa aktualizujú podľa potreby.

Základným nástrojom územného rozvoja Slovenskej republiky je územnoplánovacia dokumentácia (ÚPD), ktorú tvoria:

- Koncepcia územného rozvoja Slovenska** – schvaľuje Vláda SR Nariadením vlády,
- Územný plán regiónu (VÚC)** – schvaľuje VÚC vydaním VZN o záväznej časti ÚP,
- Územný plán obce/obcí** – schvaľuje obec vydaním VZN o záväznej časti ÚP.

Mestá a obce s viac ako 2 000 obyvateľmi sú podľa zákona povinné mať územný plán obce. Územnoplánovacou dokumentáciou na úrovni obce je tiež Územný plán zóny. Obec a samosprávny kraj sú povinné pravidelne, najmenej však raz za štyri roky, preskúmať schválený územný plán, či nie sú potrebné jeho zmeny alebo doplnky, alebo či nie je potrebné obstaráť nový územný plán.

Územno-technickým podkladom pre celé územie Slovenskej republiky je podľa zákona Stratégia územného rozvoja Slovenska, ktorá ustanovuje zásady, priority a ciele dlhodobého územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie na základe podmienok územia, stavu životného pro-

stredia, potrieb jeho ochrany a tvorby krajiny a na základe posúdenia priestorových požiadaviek stratégie trvalo udržateľného rozvoja, stratégie štátnej environmentálnej politiky, environmentálnych akčných programov a odvetvových koncepcií; obsahuje aj prieskumy, rozbor a hodnotenia pre spracovanie **Koncepcie územného rozvoja Slovenska (KURS)**.

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR a PHSR regiónov, miest a obcí musia byť na jednotlivých úrovniach plánovania vo vzájomnom súlade a zároveň musia byť v súlade s príslušnou územnoplánovacou dokumentáciou, najmä so záväznou časťou územných plánov na národnej úrovni (Koncepcia územného rozvoja Slovenska), na regionálnej úrovni (Územný plán VÚC), na lokálnej úrovni (ÚP obce/mesta).

Odvetvové/sektorové koncepcie ústredných orgánov štátnej správy a koncepcie rozvoja regiónov, obcí a iné programy týkajúce sa hospodárskeho, sociálneho alebo kultúrneho rozvoja v príslušnom, teda aj v prihraničnom území, ktoré sa vypracovávajú ako povinnosť, resp. v súlade s príslušnými odvetvovými/sektorovými zákonmi, musia byť podľa zákona o územnom plánovaní v súlade so záväznými časťami územnoplánovacej dokumentácie na príslušných úrovniach územného plánovania.

3.3.1. STRATEGICKÉ DOKUMENTY NA NÁRODNEJ ÚROVNI & PRIHRANIČNÝ ROZVOJ

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR)

NSRR SR bola vypracovaná ako programový dokument pre programové obdobie EÚ 2007 – 2013 a bola aktualizovaná pre roky 2014 – 2020. Bola prijatá Uzns. Vlády SR 296/2010 a aktualizovaná Uzns. Vlády SR č.220/2014.

NSRR je východiskovým strategickým dokumentom, ktorý komplexne určuje strategický prístup štátu k podpore regionálneho rozvoja (rozvoja regiónov ako 8mych samosprávnych krajov Slovenska) pri rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja a vzťahuje sa na obdobie do roku 2030. Aktualizácia definuje rozvojové priority na roky 2014 – 2020. Pre vypracovanie národnej stratégie (tak, ako je to u regionálnych rozvojových dokumentov – PHSR) nebola vypracovaná metodika a jej obsah určuje Zák. č. 539/2008 Z. z. v znení Zák. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Národná stratégia regionálneho rozvoja (NSRR) obsahuje:

- analýzu hospodárskych, sociálnych, environmentálnych a územných potrieb štátu podľa jednotlivých regiónov/VÚC Slovenska,
- dlhodobú víziu podpory rozvoja regiónov,
- stratégiu do 2030 podľa jednotlivých regiónov/VÚC Slovenska.

Medzi opatreniami pre splnenie strategického cieľa⁴ je z hľadiska vytvárania podmienok pre cezhraničnú/prihraničnú spoluprácu definované len „zvýšenie podpory pre zapájanie regiónov do významných medzinárodných projektov, iniciatív a sietí v oblasti vedy, výskumu a vývoja, v prioritne Inteligentný rast“.

V dokumente NSRR však nie sú uvádzané charakteristiky regiónov ako prihraničných, ani žiadne podmienky, či ciele, alebo opatrenia pre rozvoj prihraničných regiónov Slovenska.

⁴ Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Národná stratégia a programy rozvoja regiónov, miest a obcí musia byť na jednotlivých úrovniach plánovania vo vzájomnom súlade a zároveň musia byť v súlade s príslušnou územnoplánovacou dokumentáciou, najmä so záväznou časťou územných plánov na národnej úrovni (Konceptia územného rozvoja Slovenska), na regionálnej úrovni (Územný plán VÚC), na lokálnej úrovni (ÚP obce/mesta).

Konceptia územného rozvoja Slovenska (KURS)

KURS bola vypracovaná v roku 2001 a aktualizovaná v roku 2011. Obsahuje analytickú časť, smernú časť a záväznú časť. O záväznej časti tohto územnoplánovacieho dokumentu bolo schválené Nariadenie Vlády SR č. 528/2002 Z. z. a č. 461/2011 Z. z.

Základnými cieľmi KURS pre územnoplánovaciu politiku SR sú:

- podpora rozvoja ekonomickej základne a posilnenie jej konkurencieschopnosti a efektívnosti,
- podpora rovnovážneho sídelného rozvoja, vrátane rozvoja vidieka,
- zabezpečenie rovnocennej dostupnosti k infraštruktúram,
- ochrana a tvorba životného prostredia, prírodného a kultúrneho dedičstva,
- podpora integrácie a kohéznosti,
- zabezpečenie udržateľného rozvoja.

Zabezpečenie rovnocenných spoločenských, ekonomických a sociálnych podmienok znamená podľa KURS, 2011 v každej územnej jednotke sledovať koncepciu:

- rozvoja urbánnych štruktúr,
- rozvoja sieťových sídelných štruktúr (polycentrická koncepcia),
- ochrany a tvorby krajiny a celkového životného prostredia,
- zapájania sa do cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce.

V KURS nie je samostatne analyzovaný rozvoj Slovenska v prihraničných oblastiach. Návrhová časť KURS (smerná a záväzná časť) so zohľadnením odvetvových politík a koncepcií už obsahuje aj návrhy, odporúčania, či regulatívy aj v oblasti medzinárodnej, teda aj prihraničnej spolupráce (aj SK-UA), aj v oblasti globálnych vplyvov na rozvoj územia.

V záväznej časti KURS, 2011 ktorá je záväznou pre nižšie úrovne územného plánovania v rámci využívania územia SR, boli definované záväzné regulatívy aj v oblasti medzinárodných súvislostí usporiadania územia, ako:

- rozvíjať košicko-prešovské ťažisko osídlenia ako ťažisko osídlenia celého Karpatského euroregiónu,
- vytvárať nadnárodnú sieť spolupráce medzi jednotlivými mestami, regiónmi a ostatnými aktérmi územného rozvoja v Slovenskej republike a okolitých štátoch s využitím väzieb jednotlivých sídiel a sídelných systémov v euroregiónoch a ďalších oblastiach cezhraničnej spolupráce.

KURS,2011 uvádza, že pre ďalší rozvoj osídlenia a sídelných štruktúr Slovenska sú dôležité prihraničné sídelné lokality a oblasti, ktoré budú mať najvyššie predpoklady pre budúcu cezhraničnú spoluprácu a navrhuje východoslovenskú rozvojovú os: Košice – Sečovce – Michalovce – Sobrance – hranica s Ukrajinou podporovať ako rozvojovú os prvého stupňa.

3.3.2. ROZVOJOVÉ DOKUMENTY NA REGIONÁLNEJ A MIESTNEJ ÚROVNI & PRIHRANIČNÝ ROZVOJ

V rámci posúdenia rozvojových dokumentov z hľadiska prihraničnej spolupráce na regionálnej a lokálnej úrovni sa jedná o konkrétne aktuálne rozvojové dokumenty mapujúce projektové územie, a to:

- a) Do analýzy boli zahrnuté:
- Stratégia rozvoja Slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce do roku 2020
 - Stratégia Karpatského euroregiónu 2020 & ďalej
- b) Na regionálnej úrovni:
- Územný plán VÚC Košického kraja
 - Územný plán VÚC Prešovského kraja
 - Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického kraja
 - Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského kraja
 - Regionálna integrovaná územná stratégia Prešovského kraja na roky 2014 – 2020 (RIÚS PSK)
 - Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja na roky 2014 – 2020 (RIÚS KSK)
- c) Na lokálnej úrovni rozvojové dokumenty 7 okresných miest (vybraných pre účely projektu):
- PHSR miest Humenné, Medzilaborce, Michalovce, Snina, Sobrance, Stropkov, Trebišov;
 - Územné plány miest Humenné, Medzilaborce, Michalovce, Snina, Sobrance, Stropkov, Trebišov;

Dôležitým dokumentom, ktorý sa primárne zaoberá cezhraničnou spolupracou SK-UA je **Stratégia rozvoja slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce do roku 2020**. Strategickým cieľom rozvoja slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce v strednodobom horizonte do roku 2020 je prispieť k dosiahnutiu územne súdržného, inteligentného, trvalo udržateľného rozvoja prihraničného regiónu a zvýšenia kvality života jeho obyvateľov. Tento zadaný strategický cieľ by mal byť dosiahnutý:

- zvýšením inovatívnosti a konkurencieschopnosti prihraničného regiónu, rozvojom jeho prosperity, jeho inteligentnou špecializáciou,
- zlepšením jeho externej i internej dostupnosti pre cezhraničný a medziregionálny tok ľudí, tovaru i služieb,
- posilnením jeho sociálnej a kultúrnej súdržnosti
- zvýšenou ochranou životného prostredia, prírodných krás, hodnôt a kultúrneho dedičstva prihraničného regiónu
- internacionalizáciou, t. j. zapojením regiónu do európskych i globálnych procesov

Stratégia stanovuje aj špecifické strednodobé ciele slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce do roku 2020:

1. Zintenzívnenie socioekonomického rozvoja pohraničného regiónu
2. Zlepšenie manažmentu hranice na slovenskej i ukrajinskej strane – spoločný postup a prenos „najlepších skúseností“.
3. Modernizácia prihraničnej infraštruktúry.
4. Multisektorový rozvoj cezhraničnej spolupráce za účelom trvalo udržateľného rozvoja
5. Podpora európskeho integračného procesu Ukrajiny a reforiem, ktoré ju priblížia k štandardom integrovaného vnútorného priestoru EÚ.
6. Posilnenie cezhraničného manažmentu slovensko-ukrajinskej spolupráce

Stratégia Karpatského euroregiónu 2020 & ďalej si kladie za cieľ napomáhať rozvoju spolupráce slovenských prihraničných regiónov – Košický a Prešovský samosprávny kraj, tak aj Zakarpatskej oblasti Ukrajiny a buduje na princípoch spolupráce akými sú:

- Získanie spoločenských výhod vyplývajúcich z cezhraničnej spolupráce berúc do úvahy záujmy zainteresovaných strán a kooperácie prostredníctvom spolupráce jednotlivých inštitúcií.
- Spoločná tvorba koncepcie budúceho slovensko-ukrajinského prihraničného priestoru v strednodobej perspektíve (do roku 2020), ale so zreteľom na dlhodobejšiu perspektívu.
- Spoločná tvorba zoznamu jasných strategických cieľov rozvoja slovensko-ukrajinského prihraničného priestoru, ako aj návrhov operatívnych úloh v rámci každej zo strategických priorít a určenie zdrojov financovania.
- Realizácia spoločnej odbornej stratégie rozvoja s maximálnym zapojením predstaviteľov všetkých zainteresovaných osôb na oboch stranách hranice.

Avšak v celom dokumente nie sú vytvorené nástroje a mechanizmy na ich realizáciu. Dokument uvádza okrem šiestich priorít, tri medzisektorové/tematické priority, kde prvá priorita sa vzťahuje k Ukrajine T1) Podpora ukrajinskej časti KER v štandardizácii EÚ a združenia prostredníctvom činnosti cezhraničnej spolupráci a podelenie sa o skúsenosti s reformami.

Dôležitým dokumentom na regionálnej úrovni z hľadiska územného plánovania je územný plán regiónu, ktorý ustanovuje okrem zásad a regulatívov štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania a funkčného využívania územia, aj vzájomnú nadväznosť územného rozvoja regiónu a jeho obcí na susediace regióny. A práve táto nadväznosť na susediace regióny je obzvlášť dôležitá pri cezhraničných súvislostiach a často opomenutá pri prihraničných regiónoch. **Územný plán VÚC Košického kraja** v podkapitole 2.4.2. Medzinárodné súvislosti, identifikuje a popisuje cezhraničné súvislosti v oblasti územného rozvoja o vzťahu k Ukrajinskej republike. V oblasti rozvoja osídlenia, ľudských zdrojov a kultúrneho dedičstva sa okrem iného spomína, že je potrebné vytvárať podmienky pre cezhraničnú spoluprácu prihraničných sídelných subjektov (obce a ich združenia – mikroregióny). V oblasti ochrany prírody, prírodných zdrojov a životného prostredia sú okrem možnosti pre vzájomné plošné prepojenia ďalších cezhraničných území ochrany prírody zadané aj spoločné úlohy napr. koordinácia pri navrhovaní riešení protipovodňových opatrení. V oblasti dopravnej a technickej infraštruktúry sa jedná najmä o dobudovanie siete cestných priechodov.

Medzi hlavné ciele riešenia **Územného plánu VÚC Prešovského kraja** patrí aj zosúladiť a usporiadať záujmy v území vo vzťahu k súvisiacim územným celkom aj cezhraničného charakteru a nadradenej územnosprávnej jednotke. V širších súvislostiach rozvoja sídelnej štruktúry sa spomína, že pre ďalší vývoj štruktúr osídlenia budú dôležité prihraničné lokality pozdĺž hraníc s Poľskom a Ukrajinou. Z hľadiska ďalšieho rozvoja cestovného ruchu dôležitý význam má rozvoj cezhraničných vzťahov v procese turizmu. Podporovať vytváranie nadnárodnej siete spolupráce medzi jednotlivými mestami, regiónmi a ostatnými aktérmi územného rozvoja v Prešovskom kraji a okolitých štátoch s využitím väzieb jednotlivých sídiel a sídelných systémov v euroregiónoch a ďalších oblastiach cezhraničnej spolupráce.

V dokumente **Regionálna integrovaná územná stratégia Prešovského kraja na roky 2014 – 2020**, cezhraničné súvislosti s Ukrajinou sú spomenuté v rámci prioritnej osi č. 1 Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch, investičnej priority č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov, špecifického cieľa 1.1.: Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému, kde sa uvádza že, hraničné cestné spojenie Prešovského kraja s Ukrajinou v súčasnosti zabezpečuje iba jediný prechod na ceste I/74 Ubľa –

Malyj Bereznyj. Dlhodobým zámerom Prešovského kraja je na základe spracovanej štúdie a záverov rokovaní predstaviteľov obidvoch štátov dokončiť nevybudovaný hraničný priechod na nedobudovanej ceste „nové_III/558024“ (cesta nemá v novom značení ciest III.triedy označenie) Ulič – štátna hranica SR/UA –Zabrid v dĺžke 1,050 m. Tento neobnovený hraničný priechod vytvára prekážku v cezhraničnom styku obyvateľov obcí tzv. Uličskej doliny s ukrajinskou stranou. Spojenie je možné 60 km obchádzkou cez obec Stakčín po ceste II/558 a následne I/74. **Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja na roky 2014 – 2020** sa téme cezhraničnej spolupráce resp. cezhraničným súvislostiam nevenuje.

V **Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 až 2022**, cezhraničná spolupráca s Ukrajinou nie je premietnutá do žiadneho špecifického cieľa resp. opatrenia. Naopak **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2016 až 2022** spomína cezhraničnú spoluprácu vo viacerých opatreniach, konkrétne Opatrenie I.1.1 Podpora podnikania a zamestnanosti - rozvíjať cezhraničnú a medzinárodnú spoluprácu v ekonomickej oblasti; Opatrenie I.2.1 Optimalizácia dopravnej infraštruktúry pre lepšiu obsluhu územia – podporovať vytváranie podmienok pre zlepšovanie technického stavu železničných tratí, mostov a staníc, skrátenie cestovnej doby vrátane skvalitnenia cezhraničného spojenia. Najvýraznejšie je cezhraničná spolupráca spomínaná v Opatrení II.3.2 Ochrana a podpora šírenia kultúrneho dedičstva a regionálnej kultúrnej identity, kde si dáva za cieľ podporovať cezhraničnú kultúrnu spoluprácu a vytvárať podmienky pre cezhraničnú spoluprácu v oblasti starostlivosti a propagácie kultúrneho dedičstva.

V **PHSR miest** ako Michalovce, Snina, či Medzilaborce bola prihraničná spolupráca zadefinovaná na úrovni opatrení a spadala pod strategické ciele či priority týkajúce sa najmä turizmu, cestovného ruchu a kultúry. Opatrenia sa v takýchto prípadoch týkali výmeny poznatkov a skúseností, vybudovaniu inštitucionálnej siete na podporu cestovného ruchu, vytvorenia inštitucionálneho rámca pre vzájomnú kooperáciu relevantných partnerov, ale aj rozvoja komunikačných spojov a podobne.

V **územných plánoch miest** zahrnutých v analýze sa cezhraničná spolupráca neuvádzala často, a ak, tak ide o prípady, kde sa zdôrazňovala skutočnosť, že je potrebné vytvárať územnotechnické podmienky pre realizáciu konkrétnych navrhovaných cezhraničných aktivít napr. pre turistické cesty s využitím existujúcich cestných koridorov a pod.

Prehľad o zohľadnení aspektu cezhraničnej spolupráce v konkrétnych posudzovaných rozvojových dokumentoch na regionálnej a lokálnej úrovni je v Prílohe 1.

Z analyzovaných dokumentov vyplýva, že pri plánovaní a stanovovaní cieľov, opatrení a aktivít, je spolupráci (najmä cezhraničnej) a jej rozvíjaniu a prehlbovaniu venované len málo priestoru. Cezhraničný aspekt a potenciál tejto spolupráce je v rozvojových dokumentoch na regionálnej a lokálnej úrovni braný do úvahy len v malej miere.

3.3.3. METODIKY NA VYPRACOVANIE PROGRAMOV ROZVOJA ÚZEMÍ A ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE S OHLADOM NA ROZVOJ PRIHRANIČNÝCH ÚZEMÍ

Pre vypracovanie rozvojových dokumentov, tak PHSR, ako aj územných plánov existujú metodiky, ktoré vydali príslušné rezorty/ministerstvá. Metodika pre vypracovanie PHSR obce/obcí a VÚC má len odporúčací charakter (verzia 2.0 z februára 2015) a metodika, postup vypracovania územnoplánovacej dokumentácie je vydaná Vyhláškou MŽ SR č.55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii.

- **Metodika pre vypracovanie PHSR & rozvoj prihraničných území**

Metodika je vypracovaná pre úroveň plánovania – obec/obce a VÚC, teda pre PHSR obcí, miest a regiónov s odporúčaním plánovacieho obdobia spravidla na 7 rokov s výhľadom na 10 – 14 rokov. Metodika nie je vypracovaná pre národnú úroveň, teda pre Národnú stratégiu regionálneho rozvoja SR.

Metodika, aj keď explicitne neobsahuje a nešpecifikuje proces vypracovania rozvojového dokumentu v prihraničných oblastiach, v časti vypracovania analýzy vonkajšieho prostredia umožňuje v prihraničných regiónoch analyzovať aj viaceré prihraničné/cezhraničné faktory rozvoja.

Rovnako, ako pri spracovaní analýzy vonkajších hrozieb podľa metodiky, je na rozhodnutí zadávateľa a spracovateľa rozvojového dokumentu (regiónu, obce) či, ako a v akom rozsahu zakomponuje analýzu cezhraničného územia do rozvojového dokumentu na príslušnej úrovni.

- **Metodika spracovania ÚPD & rozvoj prihraničného územia**

Územnoplánovacími dokumentmi (ÚPD) podľa Vyhlášky MŽ SR č.55/2001 Z. z. sú:

- urbanistická štúdia,
- územný generel,
- územná prognóza,
- územno-technické podklady.

Každý z uvedených územnoplánovacích dokumentov má špecificky vyhláškou určený obsah aj v textovej aj v grafickej časti.

Územné plánovanie sa vykonáva na národnej, regionálnej i lokálnej úrovni, teda na úrovni územia celého Slovenska, VÚC (pre účely tejto analýzy konkrétne na úrovni VÚC Prešovský samosprávny kraj a VÚC Košický samosprávny kraj) a miest a obcí nad 2000 obyvateľov. V žiadnom z krokov vypracovania ÚPD na týchto úrovniach (teda v analytickej, návrhovej i záväznej časti) nie je v metodike/postupe direktívne určené, že majú obsahovať analýzu či návrhy rozvoja prihraničnej oblasti.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS, 2011) však definuje záväzné regulatívy aj v oblasti medzinárodných súvislostí usporiadania územia a to aj konkrétne v rozvoji prešovsko-košického ťažiska osídlenia.

Na regionálnej a lokálnej úrovni v prihraničnej oblasti SK-UA už však nie je štandardom, aby v konkrétnych napr. územných plánoch regiónov a miest boli analyzované a zohľadňované cezhraničné regióny. Územný rozvoj takého územia môže byť v prípade potreby špeciálnym zadáním/zákazkou. Zadávatelom môže byť štát (ministerstvo), prihraničný kraj (VÚC), prihraničné obce/mestá.

4. ZHODNOTENIE UA NÁRODNÉHO LEGISLATÍVNEHO, INŠTITUCIONÁLNEHO A STRATEGICKÉHO RÁMCA PLÁNOVANIA ROZVOJA ÚZEMIA Z HĽADISKA VYTVÁRANIA UMOŽŇUJÚCEHO PROSTREDIA PRE CEZHRANIČNÚ SPOLUPRÁCU S SK NA NÁRODNEJ, REGIONÁLNEJ A MIESTNEJ ÚROVNI

4.1. LEGISLATÍVA

Sociálny a ekonomický rozvoj na Ukrajine je regulovaný nasledujúcimi právnymi regulačnými predpismi:

1. Zákonom Ukrajiny č. 1602 – III „Štátne prognózovanie a vytváranie programov ekonomického a sociálneho rozvoja na Ukrajine“ zo dňa 23. 3. 2000;
2. Zákonom Ukrajiny č. 1621 – IV „Štátne účelové programy“ zo dňa 18. 3. 2004;
3. Nariadením Kabinetu Ministrov Ukrajiny č. 621 zo dňa 26. 4. 2003 „O vývoji prognostických a koncepčných dokumentov ekonomického a sociálneho rozvoja a vypracovaní rozpočtu“.
4. Vyhláškou Ministerstva hospodárstva Ukrajiny č. 367 „O schválení metodických odporúčaní týkajúcich sa postupu vývoja regionálnych účelových programov, monitorovaní a zodpovedností za ich implementáciu“ zo dňa 4. 12. 2006

Územné plánovanie na Ukrajine a v prihraničných regiónoch sa realizuje v súlade s ukrajinským Zákonom o schéme územného plánovania na Ukrajine a Zákonom o územnom plánovaní a územnom rozvoji.

4.2. ÚROVNE PLÁNOVANIA A PLÁNOVACIE DOKUMENTY

Na Ukrajine existujú tri nasledovné úrovne plánovania:

- a) národná úroveň:
 - **Všeobecná schéma plánovania pre územie Ukrajiny/Súhrnný program rozvoja územia Ukrajiny**
 - **Všeobecná schéma/Súhrnné plány rozvoja jednotlivých častí územia Ukrajiny a dodatky k nim**
- b) regionálna úroveň:
 - **Systém plánovania/Program rozvoja pre územie Krymu a oblasti/regióny Ukrajiny**
 - **Systém plánovania/Programy rozvoja pre územia rajónov**

c) miestna úroveň:

- **Územný plán konkrétnej obce**
- **Územné plány zón**
- **Podrobné plány území**

Hlavným strategickým dokumentom plánovania rozvoja územia na **regionálnej (oblastnej) úrovni** (digitálne moderné plánovanie) je **Program rozvoja pre územie Zakarpatskej oblasti**, ktorý vytvoril štátny podnik Ukrajinský štátny vedecko-výskumný ústav urbanizmu „Dipromisto“ pomenovaný po Y. M. Bilokon (Kyjev) a bol schválený v roku 2013 na dobu platnosti až 31 rokov, teda do roku 2044.

Súčasťou tohto dlhodobého plánovacieho dokumentu je aj cezhraničný rozvoj, a to konkrétne:

- Plánovať trasy Kritskiy č. 5 medzinárodného koridoru a Euro-Ázijského koridoru na území Zakarpatskej oblasti, prechádzajúc cez existujúce cestné a železničné komunikácie;
- Rozvoj medzinárodnej dopravnej siete cez hraničné priechody so štyrmi krajinami EÚ: Poľsko, Rumunsko, Slovensko a Maďarsko;
- Rozvoj ekologickej siete, menovite oblasti Karpát, povodia rieky Tisa jej prítokov;
- Rozvoj prihraničných regiónov Ukrajina-Poľsko, Ukrajina-Maďarsko, Ukrajina-Rumunsko, Ukrajina-Slovensko a Karpatského Euroregiónu.

Plánovacími rozvojovými dokumentmi na **miestnej úrovni** sú:

Urbanistická plánovacia dokumentácia (plánovacia dokumentácia na úrovni sídel) obsahuje schválené texty a grafiky, ktoré regulujú záležitosti v oblasti plánovania, výstavby a iného cieľového využívania pôdy. Tieto dokumenty sú nástrojom štátnej kontroly nad plánovaním rozvoja územia. Existujú národné, regionálne a miestne rozvojové plánovacie dokumenty.

Územný plán sídla je hlavným plánovacím dokumentom na miestnej úrovni. Jeho hlavnou úlohou je definovať dlhodobú stratégiu v rámci plánovania rozvoja obce/sídla. V súlade so schváleným Územným plánom je vypracovaný Systémový plán využitia územia/pôdy, ktorý sa po jeho schválení stáva integrovanou súčasťou Územného plánu.

Cieľom územného plánu sídla je:

- definovať hlavné princípy a tendencie plánovania a cieľového využitia územia;
- vyvinúť systém verejných služieb;
- riadiť dopravu a dopravné siete, plánovanie využívania pôdy a vybavenie;
- udržiavať civilnú obranu územia a obyvateľov od nebezpečných prírodných a antropogénnych procesov;
- chrániť životné prostredie;
- chrániť a zachovávať kultúrne dedičstvo a sídla/ s dlhou históriou a tradíciami;
- byť konzistentný v platných rozhodnutiach (prechodných ustanoveniach?), vrátane otázok opätovného získania pôdy.

Územný plán zóny vychádza z Územného plánu obce/sídla (buď sa jedná o osobitný dokument alebo časť Územného plánu), ktorý definuje podmienky a zavádza obmedzenia pre využitie územia na stavebné účely v danej oblasti. Územný plán zóny určuje funkčné využitie každej oblasti, rozvojové požiadavky pre konkrétne lokality (zóny) obce/sídla a oblastí krajiny.

Podrobný plán územia je územnoplánovacia dokumentácia, ktorá určuje, ako by malo byť územie plánované a rozvíjané. V rámci daného sídla/obce objasňuje ustanovenia Územného plánu a popisuje plánovanie a rozvoj jednotlivých častí územia.

Mimo hraníc/katastra obce/sídla, podrobný plán sídla je založený na **Programе rozvoja pre územie rajónu a/alebo regiónu** alebo ich príslušných častí s ohľadom na národné a regionálne záujmy.

4.2.1. METODIKY NA VYPRACOVANIE A SCHVALOVANIE PLÁNOV ROZVOJA NA ÚROVNI OBCE/MESTA/SÍDLA OHĽADOM NA ROZVOJ PRIHRANIČNÝCH ÚZEMÍ

Proces tvorby a schvaľovania **Územného plánu obce/sídla** a **Podrobného plánu územia** sú určené Vyhláškou Ministra pre regionálny rozvoj, výstavbu, bývanie a verejnoprospešné služby s dátumom 16. 11. 2011 č. 290. Vyhláška definuje postup a mechanizmus tvorby alebo zmeny plánovania rozvoja miest na národnej úrovni, najmä plánovacích systémov/programov rozvoja samostatných častí územia Ukrajiny na regionálnej a miestnej úrovni:

- **Územný plán**

Štruktúru a obsah Územného plánu obce/sídla definuje Štátna stavebná norma (State Building Norms – SBN) Ukrajiny (SBN Б.1.1-15: 2012).

Územný plán obce/sídla vychádza z rozhodnutia obecnej rady/samosprávy. Jeho vypracovanie sa zadáva výkonným výborom obecnej rady/samosprávy a mal by byť spracovaný podnikateľským subjektom, ktorý má medzi svojimi zamestnancami certifikovaného architekta. Pre prípravu Územného plánu majú klient a zhotoviteľ vypracovať a odsúhlasiť zadanie pre zhotovenie Územného plánu sídla/obce v súlade s formulárom uvedeným v prílohe „Б“ v SBN Б.1.1-15: 2012

Ak obec/sídlo má menej ako 50 tisíc ľudí, potom by sa za Územný plán obce/sídla mal považovať Podrobný plán územia. Územný plán obce/sídla by mal byť posúdený Radou pre architektúru a urbanizmus podľa Čl. 20 zákona Ukrajiny „O nariadení urbanistických plánovacích aktivít“ a musí byť verejne pripomienkovaný.⁵ Územné plány sídiel a ich zmeny musia byť schválené obecnou radou/samosprávou.

Hlavné súčasti Územného plánu tvoria samostatný zväzok a obsahujú informácie stručne opisujúce hlavné myšlienky územného plánu, konštrukčné riešenie a kľúčové ukazovatele územného plánu (príloha „А“ zo SBN Б.1.1-15: 2012) a grafické schémy/znázornenia, ktoré neobsahujú informácie s obmedzeným prístupom. Schválený Územný plán obce/sídla, je základom pre vypracovanie:

- Podrobného zónovania územia;
- Podrobného plánu územia;
- Programov sociálneho a ekonomického rozvoja;
- Siete inžinierske a dopravnej infraštruktúry;

⁵ Klient musí zrealizovať verejné diskusie s cieľom vziať do úvahy verejný záujem počas prípravy územnoplánovacej dokumentácie na miestnej úrovni v súlade s postupom ustanoveným v Uznesení ministrov kabinetu Ukrajiny, z 25. 5. 2011 č. 555 «o schválení postupu pre verejné prerokovania na zváženie verejného záujmu pri príprave dokumentácie územného plánovania na miestnej úrovni». Zhotoviteľ územnoplánovacej dokumentácie na miestnej úrovni sa zúčastňuje prerokovaní návrhov predložených miestnou komunitou k návrhu Územného plánu, Územného plánu zóny a Podrobnému plánu územia v priebehu verejných zhromaždení na zváženie verejného záujmu. Zhotoviteľ musí v prípade potreby spracovať a zmeniť územné plánovacie dokumenty v súlade s výsledkami zasadnutia Rady pre urbanizmus a verejných vypočutí na zváženie verejného záujmu.

- Dokumentácie pre plánovanie využitia pôdy;
- Projektovej dokumentácie.

- **Podrobný plán územia**

Štruktúra a obsah Podrobného plánu územia sú definované Štátnymi stavebnými normami (State Building Norms – SBN) Ukrajiny (SBN ДБН Б.1.1-14: 2012).

Podrobný plán územia je vyvinutý s cieľom:

- objasniť Územný plán obce/sídla s Programom rozvoja rajónu v širšom meradle;
- objasniť plánovanie a funkčné využitie územia, územné plánovanie, stavebné predpisy a využitie krajiny v rámci alebo mimo sídla;
- objasniť funkčné využitie a stavebné špecifikácie jednotlivých oblastí mimo sídla pre umiestnenie zariadení;
- určiť umiestnenie budov;
- určiť červené čiary a stavebné čiary;
- špecifikovať plánovacie obmedzenia pre využitie územia v súlade s národnými stavebnými štandardmi a hygienickými normami;
- určiť stavebné predpisy pre jednotlivé oblasti;
- objasniť podmienky a obmedzenia v urbanistickom plánovaní podľa Územného plánu zóny, ak existuje;
- sformulovať urbanistické podmienky a obmedzenia, ak Územný plán zóny doteraz nebol vyvinutý;
- odôvodniť potrebu tvoriť pozemky a definovať ich cieľové využitie, zobraziť existujúce pozemky a ich funkčné využitie;
- identifikovať potreby servisných podnikov a inštitúcií a ich umiestnenie;
- zabezpečiť komplexnosť plánovanie územia;
- vytvoriť priaznivé podmienky pre uchovanie a využitie nehnuteľného kultúrneho dedičstva a prírodných rezervácií, ako aj iných objektov, ktoré majú byť chránené podľa súčasných právnych predpisov;
- určiť kroky, poradie a rozsah ďalších nasledovných aktivít: predbežné plánovanie a riadenie využitia pôdy, a poskytovanie verejných služieb; rozvoj dopravnej infraštruktúry; riadenie dopravy a dopravné siete, parkovacie zóny; ochrana a zlepšovanie životného prostredia a zaistenie ekologickej bezpečnosti; terénne úpravy a zeleň; využitie podzemných priestorov a pod.

Podrobný plán územia je vyvinutý na základe rozhodnutia príslušnej obecnej rady/samosprávy, a ak je to územie mimo hranice konkrétneho osídlenia – potom rozhodnutím štátnej správy. Jeho vypracovanie sa zadáva výkonným výborom obecnej rady/samosprávy, a ak je to územie mimo hranice konkrétneho sídla – potom príslušnou štátnou správou. Pre prípravu alebo zmenu Podrobného plánu územia má klient a zhotoviteľ vypracovať a schváliť zadanie pre vývoj dizajnu v súlade s formulárom uvedeným v prílohe „B“ v SBN Б.1.1-15: 2012.

Neoddeliteľnou súčasťou zadania pre prípravu Podrobného plánu je kópia časti územnoplánovacej dokumentácie, kde sú definované hranice dotknutého územia.

Podrobný plán územia by mal byť vytvorený vinutý podnikateľským subjektom, ktorý má medzi svojimi zamestnancami certifikovaného architekta.

Vypracovaný Podrobný plán územia by mal byť predmetom posúdenia Radou pre architektúru a urbanizmus podľa Čl. 20 zákona Ukrajiny „O nariadení urbanistických plánovacích aktivít“ a musí byť verejne pripomienkovaný (viď odkaz 5. pod čiarou).

Podrobné plány územia, ktoré sa nachádza vo vnútri obce/sídla, posúdi a schváli výkonný orgán obce, mestá, mestská rada, a ak sa územie nachádza mimo hraníc obce/sídla – potom príslušná štátna správa na úrovni rajónu, v lehote 30 dní od ich podania.

Výkonný orgán obce, mesta alebo mestská rada, alebo príslušná štátna správa vyhlási Podrobný plán územia do 10 dní po jeho schválení.

Schválený Podrobný plán územia je základom pre nasledujúce činnosti:

- vypracovanie plánov lokalít blokov, mestských častí, skupiny budov a jednotlivých pozemkov;
- rozdelenie pozemkov, definovanie a zmena ich cieľového využitia, umiestnenie stavieb a prestavby;
- definovanie (upresnenie) urbanistických noriem a obmedzení;
- dizajn budov a stavieb pre rôzne cieľové použitie;
- plánovanie siete inžinierskej a dopravnej infraštruktúry;
- vykonávanie hydraulických analýz inžinierskych sietí;
- vykonávanie urbanistických výpočtov v prípade, keď investor zamýšľa investovať do výstavby alebo ak dôjde k zmene v cieľovom použití majetku;
- vývoj plánu uličnej kanalizácie a plánu údržby/čistenia územia;
- návrh individuálneho pridelovania pozemkov;
- vypracovanie plánu obhospodarovania pôdy, s cieľom riadiť túto oblasť pre mestské potreby.

4.3. STRATEGICKÝ RÁMEC PLÁNOVANIA

V rámci posúdenia rozvojových dokumentov z hľadiska prihraničnej spolupráce na regionálnej a lokálnej úrovni boli hodnotené nasledovné dokumenty:

a) Na regionálnej úrovni (prihraničné oblasti):

- Stratégia rozvoja Zakarpatskej oblasti do roku 2020
- Stratégia regionálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti do roku 2015
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti na roky 2015 – 2016
- Program cezhraničného rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie rokov 2011 – 2015
- Program cezhraničného rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie rokov 2016 – 2020

b) Na lokálnej úrovni:

- Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Užhorod na rok 2016
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Velkobereznianskeho rajónu 2016
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Perečínského rajónu na rok 2016

Cezhraničná spolupráca je kľúčovým aspektom sociálneho a hospodárskeho rozvoja Zakarpatskej oblasti, nakoľko región hraničí so štyrmi členskými krajinami EÚ – Slovenskom, Maďarskom, Rumunskom a Poľskom a strategické rozvojové dokumenty Zakarpatskej oblasti stanovujú cezhraničnú spoluprácu ako kľúčovú prioritu.

Strategické dokumenty Zakarpatskej oblasti stanovujú cezhraničnú spoluprácu ako kľúčovú prioritu. V **Stratégii rozvoja Zakarpatskej oblasti do roku 2020** je cezhraničná spolupráca zahrnutá v operatívnej úlohe 2.1.2 „Rozvoj infraštruktúrnej siete a železničnej infraštruktúry pre prepravu pasažierov a tovarov a pre potreby cestovného ruchu“ v rámci operatívneho cieľa 2.1 „Rozvoj dopravnej siete a infraštruktúry“, ktorá je súčasťou strategického cieľa 2 „Budovanie konkurencieschopného a inovatívneho hospodárstva“. Výsledkom spomínaných úloh by malo byť: obnova

historických ciest vedúcich cez Rakhiv do Rumunska, Maďarska a Českej republiky a integrácia spojenia Intercity do európskej siete tratí. Operatívna úloha 2.1.4 „Rozvoj dopravnej a logistickej hraničnej infraštruktúry“ má za cieľ zvýšiť počet cezhraničných priechodov, dopravných a logistických centier spracúvajúcich a prepravujúcich tovary, zvýšiť objem tovarov spracúvaných dopravnými a logistickými centrami, pripraviť balík dokumentov a vybudovať riečny prístav v Čope. Operatívna úloha 2.1.8 „Vybudovanie piateho dopravného koridoru na území Zakarpatskej oblasti“ definuje, že do prevádzky má byť uvedený piaty dopravný koridor.

Je dôležité uviesť, že cezhraničnú spoluprácu ako individuálnu prioritu uvádza aj **Stratégia regionálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti do roku 2015** (Strategický cieľ 3 „Prehĺbovanie cezhraničnej spolupráce a spolupráce v euroregióne“). Navyše, aj vízia a misia stratégie obsahovala prvok cezhraničnej spolupráce.

Operatívny cieľ 3.1 „Rozvoj obchodnej infraštruktúry prihraničných regiónov a rozvoj spolupráce medzi miestnymi a regionálnymi komunitami susedných krajín“ konkrétne spomína podporu rozvoja biznis infraštruktúry v oblasti cezhraničnej spolupráce napr. v podobe agentúr cezhraničnej spolupráce, európskych informačných centier, cezhraničných turistických trás a programov, vyškolenie odborníkov na cezhraničnú spoluprácu, rozvoj a realizáciu spoločných sociálnych, humanitárnych, ekonomických, kultúrnych a ekologických cezhraničných projektov, zriadenie informačných služieb pre univerzity z rôznych krajín s cieľom podporovať výmeny a vzdelávanie, prípravu návrhov realizácie programov miestneho rozvoja podávaných s cieľom získať financovanie z EÚ a Svetovej banky, účasť na stretnutiach medzinárodných, medzivládnych, medzirezortných a medziregionálnych výborov pracujúcich v oblasti cezhraničnej spolupráce, a vytváranie imidžu oblasti ako európskeho regiónu.

Operatívny cieľ 3.2 „Prehĺbenie ekonomickej cezhraničnej integrácie podnikateľských subjektov európskych krajín a regiónov“ predpokladal podporu investičných aktivít vo forme zriadenia investičného parku, podobne, ako to robia európske krajiny, s cieľom zvýšiť počet investičných projektov v prioritných odvetviach hospodárstva prichádzajúcich zo susedných krajín, vypracovanie mechanizmu kontroly zahraničných investičných tokov a odstránenie hrozby pseudoinvestícií prichádzajúcich do regiónu, zavedenie účinných postupov na uzatváranie investičných zmlúv a na kontrolu dodržiavania povinností z nich vyplývajúcich, zlepšenie exportu tovarov s uprednostnením takých tovarov, ktoré sú výsledkom plne integrovanej výroby, a tiež podporu zakladania spoločných podnikov v hi-tech odvetviach.

Operatívny cieľ 3.3 „Vytvorenie a rozvoj cezhraničnej informačnej, komunikačnej a dopravnej siete“ hovorí o podpore zvyšovania atraktivity finančnej a technickej pomoci zo strany iných krajín a medzinárodných organizácií smerujúcej k zlepšeniu ukrajinskej štátnej hranice, rozvoji hraničných priechodov tak, aby dosahovali medzinárodný štandard, o rozvoji oblastí, v ktorých sa nachádzajú všetky dôležité služby a podniky, o účasti na programoch rozvoja medzinárodných dopravných koridorov, o zriaďovaní medzinárodných dopravných logistických centier, najmä s ohľadom na subjekty pôsobiace v oblasti dopravného uzla Čop – Zahony (UA – HU), stanice v Čiernej nad Tisou (SK) a ďalších významných firiem v krajinách odosielateľov i príjemcov tovarov.

Strategický cieľ 4 „Rozvoj cestovného ruchu a možností rekreácie“, ktorý považuje cestovný ruch za jednu z kľúčových oblastí hospodárstva Zakarpatskej oblasti, určuje za operatívny cieľ 4.1 „Diverzifikácia služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie a zvýšenie ich predajnosti“. Dosiahnuť sa to má prostredníctvom rozširovania ponuky rekreačných oblastí a služieb, poskytovania nových typov služieb a nachádzania nových spôsobov využitia jedinečných postupov prírodného liečenia.

Problematika životného prostredia je spracovaná v rámci strategického cieľa 5 „Územná harmónia a ochrana životného prostredia“, ktorý zahŕňa operatívny cieľ 5.5 „Zlepšenie životného prostredia a jeho ochrany“. Tento cieľ hovorí o príprave cezhraničných programov zameraných na ochranu životného prostredia v oblastiach medzinárodného významu.

Krátkodobé plánovanie tiež berie ohľad na cezhraničnú spoluprácu, a to najmä v rámci prípravy a realizácie **Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti na roky 2015 a 2016**, ktoré cezhraničný aspekt zdôrazňujú pri väčšine odvetví hospodárstva a spoločenského života. Najmä časť 3 „Rozvoj reálnej ekonomiky“ a podkapitola 3.3 „Rozvoj infraštruktúry“ cieľ 3.3.1 „Doprava a cesty“ zahŕňa nasledujúce rozvojové opatrenia v oblasti dopravy a ciest v roku 2016: zapojenie regionálnych cestných komunikácií do transeurópskej cestnej siete s cieľom efektívne využiť geopolitické umiestnenie regiónu, rozšírenie medzinárodnej dopravnej siete a rozšírenie partnerstva v rámci odvetvia cestovného ruchu, či splnenie súčasných štandardov kvality ciest medzinárodného významu s primeranou infraštruktúrou.

Časť programu týkajúca sa inovácií a investícií zahŕňa nasledujúce úlohy: implementovať komplexný prístup k riadeniu hi-tech centier založených v rámci siete priemyselných parkov s logistickými centrami v spolupráci s podobnými parkmi nachádzajúcimi sa v prihraničných regiónoch susedných krajín; opätovné naštartovanie existujúcej výroby alebo naštartovanie nových podnikateľských aktivít v oblasti produkcie biopalív s využitím poľnohospodárskych zdrojov s cieľom integrovať sa do európskych programov poskytujúcich finančnú podporu na produkciu biopalív; vypracovať komplexný prístup k využívaniu zdrojov vodnej energie Karpát, vrátane protipovodňových opatrení špecifikovaných v programoch cezhraničnej spolupráce medzi Ukrajinou a susednými krajinami.

Podkapitola 3.13 „Cezhraničná spolupráca“ hovorí o potrebe podporovať projekty realizované v rámci programov cezhraničnej spolupráce (CBC) v rámci nástroja európskej susedskej politiky (ENPI) Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina a Ukrajina – Poľsko - Bielorusko; podieľať sa na príprave spoločných operačných programov CBC v rámci ENPI na obdobie rokov 2014 – 2020; uskutočňovať Dni dobrého susedstva na ukrajinsko – slovenskej, ukrajinsko – maďarskej, ukrajinsko – rumunskej a ukrajinsko – poľskej hranici; plniť medziregionálne cezhraničné zmluvy a dohody uzavreté medzi orgánmi regionálnej štátnej správy, regionálnymi radami a orgánmi prihraničných regiónov susedných krajín; pritiahnúť do regionálnej ekonomiky fondy medzinárodnej pomoci; zintenzívniť dialóg s fondmi EÚ a s ďalšími darcovskými organizáciami; a propagovať obraz Zakarpatskej oblasti ako európskeho regiónu.

Zakarpatská oblasť má aj niekoľko **špeciálnych strednodobých programov cezhraničnej spolupráce**, hlavným cieľom ktorých je zlepšiť socioekonomický, vedecký, ekologický a kultúrny rozvoj aktérov cezhraničnej spolupráce. **Program cezhraničného rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie rokov 2011 až 2015** a **Program cezhraničného rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie rokov 2016 až 2020** obsahujú nasledujúce ciele:

- podporovať hospodársky, sociálny a kultúrny rozvoj prihraničných regiónov a podporovať komplexnú cezhraničnú spoluprácu so susednými krajinami na regionálnej i miestnej úrovni;
- zabezpečiť zlepšenie životných podmienok obyvateľov a sociálny rozvoj v prihraničných oblastiach Zakarpatska;
- prehĺbiť spoluprácu s krajinami Karpatského euroregiónu, zintenzívniť zahranično-ekonomické aktivity, vytvoriť predpoklady pre zakladanie a prevádzku spoločných podnikov a vytváranie cezhraničných ekonomických klastrov;
- podporovať malé a stredné podniky, zabezpečiť ochranu a bezpečnosť životného prostredia; podporovať rozvoj zelenej infraštruktúry a vytvárať vhodné investičné prostredie.

Program tiež hovorí o potrebe uskutočňovania rôznych medzinárodných podujatí v regióne, ako sú napr. semináre, konferencie, fóra a okrúhle stoly zamerané na zintenzívnenie spolupráce so zahraničnými regiónmi a medzinárodnými organizáciami; organizovať rôzne kultúrne a vzdelávacie podujatia zamerané na cezhraničný rozvoj; organizovať Európske dni susedstva a Dni susedstva na ukrajinsko-slovenskej, oslavovať na Ukrajine Deň Európy; organizovať medzinárodné podujatia so zapojením verejnosti, pracovné stretnutia čelných predstaviteľov regiónu a zahraničných delegácií alebo cudzincov a stretnutia medzivládnych výborov; podporovať rozvoj rekreačnej infraštruktúry a cezhraničných turistických trás; stimulovať rozvoj informačnej infraštruktúry cezhraničného cestovného ruchu; realizovať opatrenia zamerané na rozvoj cezhraničných prírodných rezervácií na základe už existujúcich národných parkov v regióne (Karpatská biosférická rezervácia, Uzhansky národný park a regionálny krajinný park Prytyszianskyi); realizovať medzinárodné aktivity v rámci Environmentálneho monitorovacieho systému Zakarpatskej oblasti, najmä študovať kvalitu povrchových vôd, prírodných rezervácií a biotopov; realizovať aktivity na zlepšenie systému kontroly povodní v povodí rieky Tisa, vrátane podpory spoločného ukrajinsko-maďarského automatického informačného a meracieho systému „TISA“ a výstavba ochranných jednotiek.

Relevantné dokumenty tiež ukladajú nevyhnutnosť zaistiť zastúpenie regiónu na medzinárodných podujatiach konaných na území Ukrajiny i v zahraničí prostredníctvom usporadúvania podujatí zameraných na propagáciu regiónu na Ukrajine i v zahraničí; podporovať výmenu žiakov, študentov, pedagógov a výskumných pracovníkov; zabezpečiť účasť regionálnych delegátov, pracovných skupín, zástupcov regionálnych orgánov štátnej správy a regionálnej rady na medzinárodných konferenciách, seminároch, stretnutiach, medzivládnych komisiách a pracovných stretnutiach v oblasti cezhraničnej spolupráce; iniciovať spoluprácu s regiónmi podunajskej oblasti v rámci Systému varovania núdzových udalostí v povodí Dunaja; vymieňať si skúsenosti s regionálnymi organizáciami poskytujúcimi rehabilitačné služby deťom so zdravotným postihnutím z Košíc (SK), Nyíregyházy (HU) a Satu Mare (RO); vytvoriť a podporovať webovú stránku o cezhraničnej spolupráci Zakarpatskej oblasti; zintenzívniť spoluprácu v rámci Karpatského euroregiónu a podporiť rozvoj nových foriem spolupráce s krajinami euroregiónu; zúčastňovať sa osláv Dní Zakarpatska v krajinách EÚ; publikovať alebo zakúpiť brožúry, letáky, knihy, časopisy a iné publikácie na riadnu prezentáciu regiónu na medzinárodných podujatiach organizovaných na Ukrajine i v zahraničí; zintenzívniť spoluprácu s prihraničnými regiónmi v súlade s platnými dohodami a nadväzovať kontakty a spoluprácu s inými regiónmi krajín EÚ; a podporovať aktivity európskych združení pre regionálnu spoluprácu založených Regionálnou radou.

Kľúčovým prvkom spomínaných programov je rozvoj hraničných priechodov a hraničnej infraštruktúry prostredníctvom výstavby nových objektov, rekonštrukcie existujúcich priechodov na ukrajinsko – maďarskej, ukrajinsko – slovenskej, ukrajinsko – poľskej a ukrajinsko – rumunskej hranici a zlepšovania hraničnej a cestnej infraštruktúry; zlepšenie hraničnej infraštruktúry prostredníctvom obnovy a dovybavenia úradov colnej služby v Čope a Mukačeve s cieľom vybaviť ich na boj proti nelegálnej migrácii a protizákonný pohyb tovarov cez štátnu hranicu, priblíženie metód ochrany a bezpečnosti hraníc k európskym štandardom, študovať európske skúsenosti a zaviesť adaptívny systém zberu, spracovania a recyklácie spotrebného odpadu s cieľom jeho využitia ako zdroja energie alebo recyklovaných zdrojov; uplatňovanie opatrení na zavedenie ekologických skládok tuhého komunálneho odpadu a zaviesť systém separovaného zberu odpadu s využitím recyklovaných materiálov prostredníctvom výstavby recyklačných zariadení, vypracovať a realizovať projekty výstavby a modernizácie systémov dodávky vody a kanalizácie s využitím nových technológií zameraných na zlepšenie kvality pitnej vody a zníženie objemu nespracovaných odpadových vôd.

Programy predpokladajú podporu, koordináciu a implementáciu opatrení zameraných na rozvoj, participáciu a monitorovanie projektov realizovaných v rámci programov cezhraničnej spolupráce prostredníctvom ich logistickej podpory (nákup kancelárskeho vybavenia, zariadenia a nástrojov, suvenírov a propagačných materiálov, atď.), implementáciu jednotlivých ustanovení programu; účasť predstaviteľov orgánov na študijných pobytoch týkajúcich sa rozvoja a implementácie projektov v rámci ENPI; vypracovanie mechanizmov kofinancovania cezhraničných projektov v najprioritnejších regionálnych odvetviach a ich realizácia; monitorovanie implementácie cezhraničných projektov v regióne; oboznamovanie sa so skúsenosťami s rozvojom a implementáciou projektov v krajinách EÚ, snahu pritiahnúť fondy medzinárodnej technickej pomoci a vytváranie partnerstiev v rámci ENPI; realizáciu aktivít zameraných na posilnenie medzinárodnej spolupráce medzi regionálnymi orgánmi, zdravotníckymi zariadeniami a zdravotníckymi školami a implementáciu spoločných cezhraničných projektov v oblasti zlepšenia kvality a prístupu k zdravotníckym službám ako aj zdravotníckemu vzdelaniu; cezhraničnú spoluprácu s relevantnými zahraničnými organizáciami a inštitúciami pôsobiacimi v oblasti zabezpečovania prevencie krízových situácií spôsobených prírodnými dôvodmi alebo ľudskými aktivitami; a výmena skúseností v oblasti reformy lokálnej správy s krajinami EÚ.

Cezhraničná spolupráca zohráva kľúčovú úlohu aj v programoch realizovaných **na lokálnej úrovni**. Cezhraničná spolupráca je tak zahrnutá medzi prioritné ciele ekonomických a sociálnych sektorov **Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Užhorod na rok 2016**. Najmä prioritna „Budovanie konkurencieschopnej a udržateľnej ekonomiky mesta“ obsahuje ustanovenia o propagácii Užhorodu na celom území Ukrajiny i v zahraničí; zlepšenie cezhraničnej spolupráce a rozvoji cestovného ruchu; a o zvyšovaní povedomia zahraničných partnerov o ekonomickom, investičnom a kultúrnom potenciáloch mesta. Priorita „Rozvoj mestskej infraštruktúry prostredníctvom zlepšenia investičnej klímy“ hovorí o zvýšení atraktivity mesta pre zahraničných investorov; priťahovanie investícií do mestskej ekonomiky (štátnych, interných a zahraničných); zlepšenie výmeny skúseností v otázkach týkajúcich sa spomínaných investičných aktivít.

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Užhorod na rok 2016 prostredníctvom implementácie cieľa „Zabezpečenie pozitívnych štrukturálnych zmien v ekonomike a zvyšovanie konkurencieschopnosti“ v rámci priority 1.1 „Zavádzanie moderných hi-tech odvetví“ zahŕňa podporu poskytovanú priemyselným parkom a prioritným oblastiam rozvoja ako kľúčovej zložke medzinárodnej spolupráce; rozvoj medziregionálnej a medzinárodnej spolupráce súvisiacej s implementáciou pilotných investícií a inovatívnych projektov, vrátane PPP projektov (dodávky elektrickej energie, využívanie nerastných zdrojov, atď.). Cieľ „Zlepšenie podnikateľského prostredia a podpora investičných aktivít“ v rámci priority 2.1 „Zvýšenie investičného kapitálu s využitím interných a externých zdrojov, implementácia investičných projektov v prioritných odvetviach hospodárstva“ zahŕňa nasledovné úlohy: vytvoriť vhodné investičné prostredie, pozitívny investičný imidž a propagovať možnosti investícií v regióne na zahraničných trhoch; vytvárať podmienky vhodné pre rozvoj medziregionálnej a medzinárodnej spolupráce na investičných projektoch; snažiť sa o pritiahnutie domácich a zahraničných investícií do rozvoja oblastí vysoko výkonného poľnohospodárstva a nerastných surovín a implementácia prioritných infraštruktúrnych projektov v prihraničných regiónoch; rozvíjať logistickú infraštruktúru v oblastiach prioritných z hľadiska investícií; poskytovanie informačnej podpory zahraničným investíciám pomocou šírenia investičných návrhov pripravených regionálnymi organizáciami a inštitúciami medzi potenciálnymi investormi.

Program zahŕňa aj časť o „Cezhraničnej spolupráci“, ktorá medzi hlavné ciele na rok 2016 radí: implementáciu projektov zameraných na zlepšenie sociálneho a hospodárskeho rozvoja prihraničných regiónov a ich životné prostredie, rozvoj infraštruktúry na štátnej hranici, rozvoj cestovného ruchu, atď.; posilnenie spolupráce s územnými komunitami v susedných krajinách

prostredníctvom implementácie spoločných sociálno-humanitárnych, ekonomických, kultúrnych a ekologických cezhraničných projektov; monitorovanie implementácie cezhraničných projektov; prehľbovanie ekonomických, sociálnych, ekologických, kultúrnych a iných vzťahov medzi územnými komunitami v susedných krajinách; prijatie opatrení na otváranie nových hraničných priechodov alebo modernizáciu existujúcich priechodov na ukrajinsko-maďarskej a ukrajinsko-slovenskej hranici a výstavba hraničnej a cestnej infraštruktúry.

V oblasti životného prostredia sa predpokladá účasť na implementácii spoločných medzinárodných projektov v danej oblasti.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Veľkobereznianskeho rajónu 2016, ktorý susedí so Slovenskou republikou, zahŕňa ako prioritný cieľ „Prehĺbenie cezhraničnej spolupráce“, v rámci ktorého sa predpokladá rozvoj podnikateľskej prihraničnej infraštruktúry a spolupráce medzi miestnymi i regionálnymi komunitami susediacich krajín; či rozvoj cezhraničných rozvojových projektov na miestnej i regionálnej úrovni financovaných medzinárodnými darcovskými organizáciami. V programe sa tiež spomína úloha pritiahnúť zdroje na rozvoj inovácií a zahraničné investície a zintenzívniť informačné aktivity zamerané na propagáciu investičnej atraktivity rajónu na medzinárodných fórach, seminároch a konferenciách.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Perečínskeho rajónu na rok 2016 ráta s rozvojom cezhraničnej spolupráce a modernej infraštruktúry; s vytvorením priaznivého a pozitívneho investičného imidžu, s propagáciou investičných možností rajónu na vonkajších trhoch; s efektívnym využitím externej pomoci EÚ v rámci ENPI a ďalších zdrojov, ku ktorým má Ukrajina prístup; s prehĺbením ekonomických, sociálnych, vedeckých, ekologických, kultúrnych a ďalších vzťahov medzi územnými komunitami, orgánmi, ktoré ich zastupujú, či miestnymi orgánmi rajónu a územnými komunitami a príslušnými miestnymi orgánmi iných krajín; propagáciou informačného imidžu rajónu ako európskeho regiónu prostredníctvom publikovania informácií o potenciáli rajónu v printových aj elektronických médiách, účasti na medzinárodných podujatiach na tému cezhraničnej spolupráce, či pravidelnej aktualizácie webovej stránky regionálnej štátnej správy; kontrolou plnenia povinností vyplývajúcich z cezhraničných dohôd, či zvýšením počtu partnerov prostredníctvom uzatvárania príslušných protokolov o zámeroch, programoch a akčných plánoch.

Prehľad o zahrnutí/zohľadnení aspektu cezhraničnej spolupráce v konkrétnych posudzovaných rozvojových dokumentoch na oblastnej a miestnej úrovni je v Prílohe 1.

5. ODPORÚČANIA PRE ZLEPŠENIE SPOLUPRÁCE SK-UA V PLÁNOVANÍ ROZVOJA PRIHRANIČNÉHO ÚZEMIA

Obsahom analýzy bolo popísať a zhodnotiť podmienky spolupráce v plánovaní rozvoja prihraničného územia SK-UA (spoločné plánovanie rozvoja prihraničného územia) cez popis súčasného stavu spolupráce a legislatívneho, inštitucionálneho a strategického rámca plánovania prihraničného územia v krajinách na oboch stranách hranice.

5.1. ZHRNUTIA A ZISTENIA V OBLASTI PRIHRANIČNÉHO PLÁNOVANIA SK-UA

Aj keď rozsah a podrobnosť popisu legislatívneho, inštitucionálneho a strategického rámca pre spoluprácu v plánovaní rozvoja prihraničného regiónu SK-UA nebola jednotná (obsah, štruktúra, rozsah), z obsahu analýzy je možné uviesť nasledovné:

- 1) **Obe krajiny, Slovensko i Ukrajina, plánujú rozvoj svojho územia na základe platných zákonov** v oblasti sociálneho a ekonomického rozvoja, ako aj v oblasti územného plánovania.
- 2) **Obe krajiny plánujú rozvoj územia** (socio-ekonomické a územné plánovanie) na úrovni:
 - **národnej/štátnej**,
 - **regionálnej resp. oblastnej** (rajón v UA)
 - **miestnej** (úroveň sídla).
- 3) **Obe krajiny spracovávajú sociálne a ekonomické plány rozvoja** (programy rozvoja území) na vyššie uvedeních úrovniach (štát, región/rajón, obec/mesto):

SLOVENSKO (projektové územie):

- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, 2014 – 2020
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (KSK), 2016 – 2020
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja (PSK), 2016 – 2023
- Programy hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja 7mych miest: Michalovce a Trebišov v KSK, ďalej Humenné, Sobrance, Stropkov, Medzilaborce a Snina v PSK.

V uvedených slovenských socio-ekonomických rozvojových dokumentoch spolupráca s Ukrajinou (ale aj s inými susednými štátmi ako Maďarsko či Poľsko) nie je prioritne zvýraznená a podporovaná. V plánovacích dokumentoch je vo väčšine prípadov spomenutá vo SWOT analýzach buď ako slabá stránka (cezhraničná spolupráca chýba alebo je na slabej úrovni), prípadne je uvedená medzi príležitosťami ako potenciál využitia blízkosti hraníc na rozvoj územia:

- a) **V NSRR** je z hľadiska vytvárania podmienok pre prihraničnú spoluprácu uvedená len bližšie nešpecifikovaná potreba *zvýšenia podpory pre zapájanie regiónov do významných medzi-*

národných projektov, iniciatív a sietí v oblasti vedy, výskumu a vývoja, v prioritě Inteligentný rast. Nikde v dokumente nie sú uvádzané charakteristiky regiónov ako prihraničných, ani žiadne podmienky, či ciele, alebo opatrenia pre rozvoj prihraničných regiónov Slovenska.

- b) **V PHSR regiónov KSK a PSK nie je postačujúco zakomponovaná téma/kapitola prihraničnej spolupráce**, rozvojové dokumenty nedefinujú žiadne rozvojové aktivity v prihraničnom území. Ak zoberieme do úvahy, že podľa platnej legislatívy majú byť PHSR na miestnej úrovni v súlade s PHSR regiónov, tiež by nemuseli obsahovať analýzu i stratégiu v oblasti prihraničnej spolupráce a rozvoja prihraničného územia.
- c) **Na úrovni okresných miest je, na rozdiel od PSK a KSK, prihraničný rozvoj definovaný v konkrétnych cieľoch v 5tich zo 7mych PHSR**, a to v PHSR Michalovce, Snina, Humenné, Sobrance a Medzilaborce a to najmä v oblasti rozvoja cestovného ruchu, resp. v oblasti hľadania účinnějších foriem spolupráce v oblasti rozvoja podnikania na oboch stranách hranice.
- d) **V prihraničnom území SK-UA na Slovenku boli vypracované niektoré rozvojové dokumenty aj na mikroregionálnej úrovni** ako Stratégia rozvoja mikroregiónu Trojhrianičie 2010 – 2016 (2020), Stratégia rozvoja vidieka v mikroregiónoch Borolo a Koromľa, Stratégia rozvoja vidieka mikroregiónu Použie (2009), ale len v Stratégii rozvoja mikroregiónu Trojhrianičie 2010 – 2016 (2020) a to len v oblasti vidieckeho turizmu.
- e) **Pre prihraničné územie SK-UA boli vypracované špecificky zamerané rozvojové dokumenty, ktoré sa na rozdiel od NSRR SR a PHSR regiónov a miest, primárne zaoberajú spoluprácou SK-UA**. Špeciálnou a na rozvoj spolupráce je zameraná „Stratégia rozvoja Slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce do roku 2020“ (zintenzívnenie socio-ekonomického rozvoja, využitie potenciálu, ochrana životného prostredia, inovácie, modernizácia hraničnej infraštruktúry...). Ďalšou aktuálnou je „Stratégia Karpatského euroregiónu 2020 & ďalej“ s rozvojom malých a stredných podnikov, s podporou obchodu a investícií a so zvyšovaním zamestnanosti, s rozvojom vidieka, s podporou IT, s ochranou ŽP, s podporou dostupnosti a mobility, ale aj v oblastiach zdravotníctva, sociálnych službách a vzdelávania.
- f) **Pre uvedené strategické dokumenty však nie sú v regiónoch a mestách, zodpovedných za rozvoj, vytvorené nástroje a mechanizmy na ich realizáciu**. Uvedené dokumenty nie sú nijak premietnuté v PHSR krajoch, či mestách. Príležitosťou pre ich realizáciu sú externé zdroje EÚ, resp. iné externé finančné schémy.

UKRAJINA (projektové územie):

- Program rozvoja pre územie Zakarpatskej oblasti 2013 – 2044 (31 ročné obdobie),
- Stratégia rozvoja Zakarpatskej oblasti do roku 2020
- Program cezhraničného rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie rokov 2016 až 2020
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti na roky 2015 a 2016
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Velkobereznianskeho rajónu 2016
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Perečinského rajónu na rok 2016
- Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Užhorod na rok 2016.

Cezhraničná spolupráca je kľúčovým aspektom sociálneho a hospodárskeho rozvoja Zakarpatskej oblasti, nakoľko región hraničí so štyrmi členskými krajinami EÚ – Slovenskom, Maďarskom, Rumunskom a Poľskom a uvedené strategické rozvojové dokumenty Zakarpatskej oblasti stanovujú cezhraničnú spoluprácu ako kľúčovú prioritu.

4) **Obe krajiny spracovávajú územno-plánovaciú dokumentáciu/územné plány** na vyššie uvedeních úrovniach (štát, región/rajón, obec/mesto).

SLOVENSKO (projektové územie):

- Konceptia územného rozvoja Slovenska, 2011
- Územný plán VÚC Prešovského samosprávneho kraja
- Územný plán VÚV Košického samosprávneho kraja
- Územné plány miest

V územných plánoch zahrnutých v analýze, či už na regionálnej i lokálnej úrovni, sa cezhraničná spolupráca neuvádzala často, a ak, tak ide o prípady, kde sa zdôrazňovala skutočnosť, že je potrebné vytvárať územnotechnické podmienky pre realizáciu konkrétnych navrhovaných cezhraničných aktivít napr. pre turistické cesty s využitím existujúcich cestných koridorov a pod.

UKRAJINA (projektové územie):

- Všeobecná schéma plánovania pre územie Ukrajiny
- Schéma územného rozvoja Užhorodského rajónu
- Schéma územného rozvoja Perečínskeho rajónu
- Schéma územného rozvoja Velkobereznianskeho rajónu
- Všeobecné schémy územného rozvoja miest Užhorod, Prečín a Veľký Bereznyj

5.2. ODPORÚČANIA PRE ZLEPŠENIE PRIHRANIČNÉHO PLÁNOVANIA SK-UA

Odporúčania pre skvalitnenie spolupráce v plánovaní rozvoja prihraničného územia SK-UA na strane SK:

Pri bilaterálnych slovensko-ukrajinských vzťahoch sa zatiaľ nedostatočne využíva národný a regionálny potenciál pre cezhraničnú spoluprácu. Na riešenie čaká problém prekrývania sa kompetencií jednotlivých inštitúcií, slabá koordinácia aktivít a asymetria kompetencií medzi slovenskými a ukrajinskými inštitúciami – iba koordináciou aktivít a spoločným smerovaním je možné dosiahnuť synergický efekt.

Ďalším dôležitým momentom je slabá informovanosť o realizovaných projektoch a programoch cezhraničnej spolupráce na regionálnej úrovni, ktorých nositeľmi sú obce, mikroregióny, regionálne rozvojové agentúry, firmy a neziskové organizácie na sledovanom území. V plánovacích činnostiach je nevyhnutné zosúladiť programovanie a implementáciu programov, ktoré súvisia s rozvojom prihraničného územia SR-UA. Túto úlohu by mohla prevziať medzivládna komisia SR-UA pre cezhraničnú spoluprácu. Je dôležité zamedziť paralelnému financovaniu rovnakých projektov bez ďalšieho synergického efektu.

Územné samosprávy na Slovensku majú väčšie kompetencie ako územná verejná správa na Ukrajine, preto by úlohu lídra cezhraničnej spolupráce mala zohrávať regionálna samospráva KSK, v koordinácii s národnými a miestnymi aktivitami, tak aby sa vytvoril transparentný manažment cezhraničnej spolupráce. Navyše, cezhraničné aktivity by mali byť integrované aj v smere na maďarský a poľský prihraničný región.

Rozvoj slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce v prihraničných obciach výrazne ovplyvňuje absencia stratégie integrovaného regionálneho rozvoja prihraničného územia (KSK, PSK a ZOŠA) s plánovaním, nízka úroveň sociálno-ekonomického rozvoja a nerozvinutá infraštruktúra. Následkom je postupné vyludňovanie prihraničných obcí, odchod mladej generácie a kvalifikovanej pracovnej sily za lepšími pracovnými podmienkami.

Odporúčania pre skvalitnenie spolupráce v plánovaní rozvoja prihraničného územia SK-UA na strane UA:

Partnermi boli identifikované slabé stránky a problémy v oblasti plánovania, ktoré sú bariérou zlepšenia spolupráce v plánovaní rozvoja prihraničného regiónu SK-UA.

UA partneri ako hlavné problémy v oblasti **urbanizmu a architektúry** na strane Ukrajiny a Zakarpatskej oblasti, ktoré budú mať pozitívny vplyv aj na prihraničnú spoluprácu a plánovanie prihraničného územia SK-UA, uvádzajú:

- plánovacia dokumentácia na regionálnej a miestnej úrovni je zastaraná;
- nedostatok urbanistického katastra na regionálnej a miestnej úrovni;
- neprimerané inštitucionálne reformy na miestnej úrovni;
- oneskorenie administratívnych a územných reforiem.

Pre zlepšenie situácie v oblasti plánovania vidia ako reálne tieto **hlavné opatrenia** vo vnútri krajiny:

- potreba reforiem v oblasti urbanizmu, architektúry a stavebníctva;
- zavedenie a správne používanie urbanistického katastra na regionálnej a miestnej úrovni;
- zavedenie inštitucionálnych zmien na miestnej úrovni v súlade s administratívnymi a územnými reformami;
- vývoj moderných urbanistických dokumentov na regionálnej a miestnej úrovni, ktoré odpovedajú na výzvy globálnych hrozieb;
- zriadiť fakultu urbanizmu a architektúry v priestoroch vzdelávacích inštitúcií Zakarpatska.

Na miestnej úrovni pre reformu miestnej samosprávy a územného usporiadania moci upriamujú pozornosť na potrebu:

- tvorby schopných miestnych komunít na území Zakarpatskej oblasti (v súlade s výhľadovým plánom regionálneho rozvoja sa predpokladá vytvorenie 53 miestnych komunít);
- zriadenie autorizovaných oddelení urbanizmu a architektúry výkonných orgánov novovytvorených komunít; zavedenie urbanistického klastra vo vytvorených komunitách;
- novovzniknuté komunity by mali byť oprávnené vypracovať plánovacie dokumenty na miestnej úrovni;

V oblasti cezhraničnej spolupráce tiež definujú viaceré problémy a návrhy na ich riešenie, a to najmä:

- a) Inštitúcie pôsobiace v CBC nepredstavujú integrovaný viacúrovňový systém riadenia (koordinácia) a jednotlivé časti tohto systému nemajú spoločné ciele. Týka sa to organizačnej štruktúry euroregiónov, účasti v Rade Európy a v iných medzinárodných a národných organizáciách, ale i systému informovania obyvateľov, zainteresovaných subjektov a inštitúcií zapojených do cezhraničnej spolupráce.

- b) Nie všetky prihraničné regióny majú vypracovanú regionálnu politiku rozvoja cezhraničnej spolupráce na národnej a regionálnej úrovni. Je potrebné vypracovať Spoločný koncept rozvoja cezhraničných regiónov v súlade s odporúčaniami EÚ a so Všeobecnou schémou rozvojového plánovania Ukrajiny.
- c) Veľká časť potenciálu v oblasti cezhraničnej spolupráce a využitia prírodných zdrojov v cezhraničných regiónoch na riešenie spoločných a identických problémov ostáva nevyužitá. Úroveň ekonomickej spolupráce medzi podnikateľskými subjektmi v susediacich krajinách je nízka, čo volá po zavádzaní nových metód spolupráce napr. vo forme zakladania a podpory cezhraničných klastrov.
- d) Je potrebné zlepšiť finančnú podporu programov a projektov cezhraničnej spolupráce a rozvoja euroregiónov zo strany štátu.
- e) Nedostatočné skúsenosti v oblasti rozvoja špecifických cezhraničných projektov a ich ďalšia propagácia na pôde inštitúcií EÚ, medzinárodných zdrojov financovania a riadiacich inštitúcií v realizačnej fáze; absencia kvalifikovaných projektových manažérov najmä na úrovni rajónu a obcí.
- f) Nedostatok informácií o cezhraničnej spolupráci a absencia cezhraničných štatistických údajov (až na malé výnimky, ako sú napr. informácie o aktivitách euroregiónov).

Je potrebné uviesť, že v súčasnosti platná ukrajinská legislatíva poskytuje dostatočné možnosti využitia potenciálu cezhraničnej spolupráce na riešenie páľčivých otázok prihraničných regiónov. Je preto potrebné dať miestnym orgánom a miestnej samospráve väčšie právomoci v oblasti riešenia spoločných otázok regionálneho a miestneho rozvoja (najmä v oblasti plánovania využitia a čerpania rozpočtových prostriedkov) v spolupráci so susednými krajinami, a zároveň podporovať adaptáciu platnej legislatívy Ukrajiny týkajúcej sa cezhraničnej spolupráce tak, aby spĺňala kritériá EÚ a Rady Európy. Je tiež potrebné posúdiť mechanizmy a nástroje cezhraničnej spolupráce.

6. PRÍLOHY

Príloha č.1: Prehľad o zahrnutí/zohľadnení aspektu cezhraničnej spolupráce v konkrétnych posudzovaných rozvojových dokumentoch na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni na Slovensku a Ukrajine

Slovensko	
Názov dokumentu + doba platnosti	Zadefinovaná spolupráca áno/nie
Národná úroveň:	
KURS 2011	<p>Záväzná regulatívy KURS:</p> <p>a. Rozvíjať košicko-prešovské ťažisko osídlenia ako ťažisko osídlenia celého Karpatského euroregiónu.</p> <p>b. Vytvárať nadnárodnú sieť spolupráce medzi mestami, regiónmi a ostatnými aktérmi územného rozvoja v SR a okolitých štátoch</p> <p>KURS navrhuje východoslovenskú rozvojovú os: Košice – Sečovce – Michalovce – Sobrance – hranica s Ukrajinou podporovať ako rozvojovú os prvého stupňa.</p>
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR	<p>Poznámka:</p> <p>Z hľadiska vytvárania podmienok pre cezhraničnú/prihraničnú spoluprácu je v NSRR SR definované len „zvýšenie podpory pre zapájanie regiónov do významných medzinárodných projektov, iniciatív a sietí v oblasti vedy, výskumu a vývoja, v prioritte Inteligentný rast,“.</p> <p>Nikde v dokumente nie sú uvádzané charakteristiky regiónov ako prihraničných, ani žiadne podmienky, či ciele, alebo opatrenia pre rozvoj prihraničných regiónov Slovenska.</p>
Regionálna úroveň:	
Stratégia Karpatského euroregiónu 2020 & ďalej	<p>Priorita 1: Živá, aktívna, konkurencieschopná ekonomika Karpatského euroregiónu & atraktívny investičný priestor</p> <p>1.1 Rozvoj malých a stredných podnikov a podnikania, vrátane rozvoja pracovného trhu</p> <p>1.2 Podpora obchodu a investícií & zvýšenie cezhraničnej prepravy a logistiky</p> <p>1.3 Podpora potenciálu vybraných odvetví ekonomiky: rozvoj vidieckych oblastí, kreatívny priemysel a odvetvie cestovného ruchu (vrátane zdravia)</p> <p>1.4 Rozvoj IT služieb & infraštruktúry pre lepšie riadenie & viditeľnosť cezhraničnej spolupráce</p> <p>Priorita 2: Karpatský euroregión, ktorý je čistý a šetrný k životnému prostrediu</p> <p>2.1 Ochrana životného prostredia, udržateľný prístup k prírode a jej zdrojom, zachovanie biodiverzity</p> <p>2.2 Vodné a odpadové hospodárstvo, kanalizácia</p> <p>2.3 Zmierňovanie klimatických zmien a spolupráca v prípadoch núdze</p> <p>2.4 Posilnenie spolupráce v oblasti energetiky (efektívnosť & bezpečnosť & obnoviteľné zdroje energie)</p> <p>Priorita 3: Dobre prepojený Karpatský euroregión & efektívny hraničný režim</p> <p>3.1 Efektívnosť a bezpečnosť hraníc, riadenie hraníc, colné a vizové procedúry</p> <p>3.2 Mobilita & bezpečnosť dopravy vrátane infraštruktúry a zariadenia hraničných priechodov</p> <p>Priorita 4: Inovatívny, zručný a vzdelaný Karpatský euroregión</p> <p>4.1 Výskum & inovácie & nové technológie</p> <p>4.2 Zvýšenie vzdelanosti</p> <p>Priorita 5: Prírodné dedičstvo, miestna kultúra a história</p> <p>5.1 Podpora a zachovanie národného dedičstva miestnej kultúry a histórie</p> <p>5.2 Zvýšenie znalosti obyvateľov KER o prírodnom & kultúrnom dedičstve KER</p>

		<p>Priorita 6: Rozvoj spoločnosti cezhraničnej spolupráce, rozvoj zdravotníctva, zamestnanosti a sociálnej oblasti v rámci KER</p> <p>6.1 Zvýšenie efektívnosti verejnej správy a inštitucionálnej kapacity pre cezhraničnú spoluprácu & rozvoj spoločnosti cezhraničnej spolupráce</p> <p>6.2 Podpora rozvoja ochrany zdravia obyvateľov KER</p> <p>6.3 Zamestnanosť a sociálne služby v rámci KER</p> <p>6.4. Rozvoj modernej identity cezhraničnej spolupráce & spoločných informácií /mediálneho priestoru</p> <p>Aktivity namierené na rozvoj spolupráce v oblasti uplatňovania verejných právomocí (tvorba partnerstiev medzi štátnou správou, samosprávou, organizáciami občianskych spoločností a štátnymi podnikmi) a realizácia spoločných projektov napr. pre potreby regionálneho plánovania, lokálneho a regionálneho rozvoja, riešenia hlavných lokálnych problémov; analýzy a prípravy spoločných plánov s cieľom sociálneho a ekonomického rozvoja regiónu;</p>
<p>Stratégia rozvoja Slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce do roku 2020</p>	<p>Áno</p>	<p>Strategickým cieľom rozvoja slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce v strednodobom horizonte do roku 2020 je prispieť k dosiahnutiu územne súdržného, inteligentného, trvalo udržateľného rozvoja prihraničného regiónu a zvýšenia kvality života jeho obyvateľov.</p> <p>Špecifické strednodobé ciele slovensko-ukrajinskej cezhraničnej spolupráce do roku 2020:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zintenzívnenie socioekonomického rozvoja pohraničného regiónu 2. Zlepšenie manažmentu hranice na slovenskej i ukrajinskej strane – spoločný postup a prenos „najlepších skúseností“. 3. Modernizácia prihraničnej infraštruktúry. 4. Multisektorový rozvoj cezhraničnej spolupráce za účelom trvalo udržateľného rozvoja pohraničných regiónov. Zintenzívnenie výskumno-vedeckej a vzdelávacej spolupráce; Zlepšenie spolupráce v oblasti cestovného ruchu; Zlepšenie spolupráce v kultúrnej oblasti; Posilnenie spolupráce pri rozvoji a ochrane prírodného dedičstva, vrátane odstraňovania negatívnych dopadov ľudskej činnosti a prevencie pred povodňami; Skvalitnenie a zintenzívnenie kontaktov medzi ľuďmi; Zlepšenie a posilnenie spolupráce samospráv. 5. Podpora európskeho integračného procesu Ukrajiny a reforiem, ktoré ju priblížia k štandardom integrovaného vnútorného priestoru EÚ. 6. Posilnenie cezhraničného manažmentu slovensko-ukrajinskej spolupráce Vytvorenie nástrojov pre podporu cezhraničnej spolupráce, primárne zriadením Fondu pre rozvoj cezhraničnej spolupráce a pravidelným dialógom; Zlepšenie spoločného manažmentu regionálneho rozvoja v prihraničnom území; Zintenzívnenie a skvalitnenie výmeny informácií medzi cezhraničnými partnermi.
<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického kraja</p>	<p>Nie</p>	

<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského kraja</p>	<p>Áno</p>	<p>Prepojenosť ochrany a zachovania environmentálneho bohatstva v susedných krajinách – Poľsko, Ukrajina: Zmapovanie rôznych spôsobov ochrany prírodného prostredia na poľskej i na slovenskej strane (vrátane ochrany chránených území sústavy NATURA 2000, národných parkov, chránených krajinných oblastí a rezervácií) poukázalo na to, že takmer celá hranica medzi týmito dvoma krajinami ťaží z určitého spôsobu ochrany prírodného prostredia. Preto pre ďalší rozvoj tohto regiónu bude dôležitá koordinácia a cezhraničná spolupráca pri ochrane a zachovaní prírodného a kultúrneho dedičstva a spoločné monitorovanie a implementácia proenvironmentálnych aktivít, obzvlášť v rámci chránených oblastí. Spoločná simultánna implementácia projektov na oboch stranách hranice prispeje k efektívnej ochrane vzácných prírodných zdrojov a umožní využitie finančných zdrojov EU na cezhraničnú spoluprácu.</p> <p>Prepojenosť ekonomického rozvoja susedných krajín s PSK Celková nesúdržnosť dopravnej siete v podporovanom regióne prispieva okrem toho k veľmi zlým cestným a železničným spojeniam pozdĺž severojužnej osi spájajúcej územie Poľska s územím Slovenskej republiky. Okrem jediného koridoru siete TEN-T, obe krajiny v súčasnosti využívajú hlavne cestne spojenia nižšej kvality vo forme ciest druhej triedy, vojvodských a miestnych ciest. Vo viacerých miestach chýbajú cestne úseky, ktoré by prepájali lokálne cesty na oboch stranách hranice. Rovnako aj regionálne cesty, ktoré sú dôležité pre externý cezhraničný styk (do regionálnych centier, atď.), nie sú navzájom prepojené. Výzvou sú aj rozdiely v parametroch lokálnych kapacít (tonažach) ciest spájajúcich poľské a slovenské územie, ovplyvňujúce výmenu tovaru a ekonomicky rozvoj týchto regiónov. Aj keď rozvoj cestných a železničných koridorov je obmedzený vzhľadom na prítomnosť vzácných a zákonom chránených prírodných zdrojov, ktoré pokrývajú rozsiahlu časť poľsko-slovenského pohraničia. Konflikt medzi snahou o rozvoj dopravnej infraštruktúry a ochranou prírodného prostredia je hlavnou príčinou výrazného nárastu investičných nákladov.</p>
<p>ÚPN VÚC PO kraj</p>	<p>Áno</p>	<p>Podporovať vytváranie nadnárodnej siete spolupráce medzi jednotlivými mestami, regiónmi a ostatnými aktérmi územného rozvoja v Prešovskom kraji a okolitých štátoch s využitím väzieb jednotlivých sídiel a sídelných systémov v euroregiónoch a ďalších oblastiach cezhraničnej spolupráce 1.2.1.2 podporovať ako rozvojové osi druhého stupňa: 1.2.1.2.4vihorlatskú rozvojovú os: Humenné – Snina – hranica s Ukrajinou.</p>
<p>Stratégia rozvoja mikroregiónu Trojhranie 2010 – 2016 (2020)</p>	<p>Áno</p>	<p>Opatrenie 2.1: Vzdelávanie a výmena skúseností v oblasti tvorby a manažmentu regionálneho produktu vidieckeho turizmu Aktivity/činnosti: 2. Podpora projektov cezhraničnej spolupráce zameraných na výmenu skúseností v oblasti vidieckeho turizmu s Maďarskom a Ukrajinou (str.18) v SWOT – príležitosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizácia projektov v rámci programu cezhraničnej spolupráce SK-HU, SK-HU-RO-UA
<p>Stratégia rozvoja vidieka v mikroregiónoch Borolo a Koromľa</p>	<p>Nie</p>	
<p>Regionálna integrovaná územná stratégia Košického kraja na roky 2014 – 2020 (RIÚS KSK)</p>	<p>Nie</p>	

<p>Regionálna integrovaná územná stratégia Prešovského kraja na roky 2014 – 2020 (RIÚS PSK)</p>	<p>Áno</p>	<p>Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch Investičná priorita č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov Špecifický cieľ 1.1.1: Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému Hraničné cestné spojenie Prešovského kraj s Ukrajinou v súčasnosti zabezpečuje iba jediný prechod na ceste I/74 Ubla – Malý Bereznyj. Dlhodobým zámerom Prešovského kraja je na základe spracovanej štúdie a záverov rokovania predstaviteľov obidvoch štátov dokončiť nevybudovaný hraničný prechod na nedobudovanej ceste „nové_III/558024“ (cesta nemá v novom značení ciest III.triedy označenie) Ulič – štátna hranica SR/UA – Zabrid v dĺžke 1,050 m. Tento neobnovený hraničný prechod vytvára prekážku v cezhraničnom styku obyvateľov obcí tzv. Uličskej doliny s ukrajinskou stranou. Spojenie je možné 60 km obchádzkou cez obec Stakčín po ceste II/558 a následne I/74.</p>
<p>Stratégia rozvoja vidieka mikroregiónu Použie</p>	<p>Nie</p>	
Lokálna úroveň:		
<p>ÚP mesta Snina 2016 – 2022</p>	<p>Nie</p>	
<p>ÚP mesta Sobrance</p>	<p>Áno</p>	<p>Ciel: formovať sídelnú štruktúru Košického kraja v nadväznosti na národnú a celoeurópsku polycentrickú sídelnú sústavu a komunikačnú kostru medzinárodne odsúhlasených dopravných koridorov</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyvázenej hierarchizovanej sídelnej štruktúry <p>2.15.1 podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa; východoslovenskú rozvojovú os Košice – Sečovce – Michalovce – Sobrance – hranica UR</p>
<p>ÚP mesta Stropkov</p>	<p>Nie</p>	
<p>ÚP mesta Michalovce</p>	<p>Áno</p>	<p>Vytvárať podmienky na rovnovážny rozvoj osídlenia, ekonomiky, sociálnej a technickej infraštruktúry a na ochranu životného prostredia kraja. V oblasti osídlenia, usporiadania územia a sídelnej štruktúry:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvárať priaznivé podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyvázenej hierarchizovanej sídelnej štruktúry <p>2.15.1 podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa; - východoslovenskú rozvojovú os Košice – Sečovce – Michalovce – Sobrance – hranica s Ukrajinou</p>
<p>ÚP mesta Humenné</p>	<p>Áno</p>	<p>2. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky 2.16 v záujme zlepšovania dostupnosti centier, vytvárať územnotechnické podmienky pre realizáciu turistických ciest, 2.16.2 na regionálnej úrovni, 2.16.2.1 cestné koridory: „Pobaltský koridor“, hranica s PR– Palota – Medzilaborce – Humenné – hranica Košického kraja Prešov – Vranov nad Topľou– Strážske – Humenné – Medzilaborce – hranice PR Poprad – Levoča – Prešov – Vranov nad Topľou Humenné – Snina – Ubla – hranica s Ukrajinou</p>
<p>ÚP mesta Medzilaborce</p>	<p>Nie</p>	

PHSR mesta Snina 2016 – 2022	Áno	<p>Priorita I (ekonomická) Strategický Cieľ 4 – Zvýšenie atraktivity mesta (Cestovný ruch) Opatrenie 4.3. Rozvoj cezhraničnej spolupráce (str. 73) 4.3.1. Cezhraničná spolupráca, kultúrno-historické a prírodné dedičstvo, výmena poznatkov a skúsenosti 4.3.2. Spolupráca s tretím sektorom</p> <p>Priorita II (sociálna) Strategický Cieľ 3 – Vytváranie podmienok pre kvalitné vzdelávanie Opatrenie 3.3. Rozvíjanie spolupráce so školami v zahraničí (str. 87) 3.3.1. Rozvoj spolupráce s partnerskými školami, príprava a realizácia spoločných projektov 3.3.2. Odstraňovanie jazykových bariér formou výmenných pobytov žiakov a pedagógov v rámci cezhraničnej spolupráce V rámci cezhraničnej spolupráce má mesto Snina podpísané partnerské zmluvy, resp. Dohody na realizáciu aktivít zameraných na rozvoj cestovného ruchu. Tabulkový prehľad podpísaných zmlúv od roku 2009 v rámci cezhraničnej spolupráce za mesto Snina je uvedený v prílohovej časti PHSR mesta Snina. (Spolupráca s PL a UA uvedená ako príležitosť vo SWOT analýze) 3.3.1. Rozvoj spolupráce s partnerskými školami, príprava a realizácia spoločných projektov 3.3.2. Odstraňovanie jazykových bariér formou výmenných pobytov žiakov a pedagógov v rámci cezhraničnej spolupráce</p>
PHSR mesta Sobrance (2006 –)	Áno	<p>Zámer B.1 Vonkajší vzhľad mesta, marketing Cieľ B.1.1 Zlepšenie propagácie mesta – podnikanie (prepojenie s C.1.1.) kontaktovať zahraničné firmy, ktoré pôsobia v okolitých regiónoch Slovenskej republiky, Poľska, Maďarska a Ukrajiny</p>
PHSR mesta Stropkov 2013 – 2022	Nie	Cezhraničná spolupráca spomenutá iba ako slabá stránka a zároveň príležitosť vo swot analýze
PHSR mesta Michalovce 2015 – 2018	Áno	<p>Oblasť XI – Zahraničná spolupráca (str. 12) Ciele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozvíjať spoluprácu so všetkými doterajšími partnerskými mestami a v prípade možnosti získať aj nových partnerov. 2. Pokračovať vo väčšine z doterajších osvedčených foriem spolupráce a spoločne hľadať nové formy, ktoré by umožnili väčšiemu počtu občanov spoznávať partnerské mestá a vzájomne spolupracovať. 3. Na zahraničnú spoluprácu sa snažiť využívať aj iné možnosti, osobitne projekty z fondov EÚ a iných dotačných schém, kontakty kultúrnych telies, športových klubov, podnikateľských subjektov a subjektov z ostatných sfér života.
PHSR mesta Humenné	Áno	<p>Zámer: Dosiahnuť a podporiť spoluprácu medzi podnikateľskými subjektmi a inštitúciami, občianskymi združeniami pôsobiacimi v oblasti umenia a kultúry Cieľ A.2.8.: Rozvíjať kontakty a spracovávať spoločné projekty s kultúrnymi inštitúciami v zahraničí</p>

PHSR mesta Medzilaborce 2015 – 2022 (návrh)	Áno	<p>Oblasť: 3.2 Cestovný ruch, kultúra, šport a vonkajšie vzťahy (str.58)</p> <p>3.2.1 Výbudovanie systému verejnoprávnych partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni</p> <p>Opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie inštitucionálnej siete na podporu rozvoja domáceho a cestovného ruchu, • vytvorenie inštitucionálneho rámca pre vzájomnú kooperáciu všetkých relevantných partnerov v oblasti cestovného ruchu / štátna správa, samo správa, okolité obce, tretí sektor, podnikateľská sféra a profesné združenia/, • podpora rozvoja cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce. <p>3.2.7 Rozvoj cezhraničnej spolupráce</p> <p>Opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozvoj komunikačných spojov, modernizácia a výstavba základne pre CR za jej súčasného prispôsobovania sa k štandardom EÚ, • rozvoj alternatívnej turistiky. <p>Predpokladané prínosy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie konkurencie schopnosti trhu, • ekonomické prínosy – priame zdroje, nepríjmy zdroje, • zlepšenie imidžu <p>(Vo SWOT analýze uvedená cezhraničná spolupráca ako príležitosť)</p>
Ukrajina		
Názov dokumentu + doba platnosti	Je spolupráca definovaná? Áno (v akej forme)/nie	Podrobný opis – ktorý krok (vizia, cieľ, činnosť, aktivita)
Regionálna úroveň:		
Stratégia rozvoja Zakarpatskej oblasti do roku 2020	Áno	<p>Strategický cieľ 2 Budovanie konkurencieschopného a inovatívneho hospodárstva</p> <p>Operatívny cieľ 2.1 „Rozvoj dopravnej siete a infraštruktúry</p> <p>Operatívna úloha 2.1.2 „Rozvoj infraštruktúry siete a železničnej infraštruktúry pre prepravu pasažierov a tovarov a pre potreby cestovného ruchu“ 3. obnova historických ciest vedúcich cez Rakhiv do Rumunska, Maďarska a Českej republiky 4. integrácia spojenia Intercity do európskej siete tratí</p> <p>Operatívna úloha 2.1.4 „Rozvoj dopravnej a logistickej hraničnej infraštruktúry“</p> <p>Ukazovatele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Počet vybudovaných hraničných priechodov, jednotky. 2. Počet dopravných a logistických centier spracúvajúcich a prepravujúcich tovary, jednotky. 3. Objem tovarov spracúvaných dopravnými a logistickými centrami, tisícky ton. 4. pripraviť balík dokumentov a vybudovať riečny prístav v Čope. <p>Operatívna úloha 2.1.8 „Výbudovanie piateho dopravného koridoru na území Zakarpatskej oblasti“</p>

VÍZIA A MISIA REGIÓNŮ DO BUDÚCNOSTI

Zakarpatsko je ekonomicky rozvinutým, neznečisteným prihraničným regiónom Ukrajiny orientovaným na rekreáciu a cestovný ruch, ktorý sa nachádza v časti krajiny susediacej s krajinami strednej Európy. Región sa pýši jedinečnými prírodnými podmienkami, autentickou kultúrou i bohatým historickým a kultúrnym dedičstvom; vysokou úrovňou vzdelanosti a spirituality obyvateľov; a oživením tradície samosprávy v jednotlivých komunitách regiónu. Ide o región, ktorý sa vyznačuje udržateľným rozvojom, rovnosťou príležitostí pre všetkých občanov a bezpečnosťou ich nevyhnutných aktivít, harmonickým spoluživaním národnosti, či súzvukom medzi vidieckymi a mestskými sídlami; rozvojom podnikateľského sektora i priateľskými a vzájomne prospešnými vzťahmi so susednými krajinami a regiónmi.

Misia Zakarpatskej oblasti

Zabezpečenie prosperity a kvality života súčasných i budúcich generácií prostredníctvom rozvoja konkurencieschopného a inovatívneho regionálneho hospodárstva založeného na ochrane kultúrnych a národnostných tradícií, prírodných špecifik a využití konkurenčných výhod vyplývajúcich z prihraničnej polohy regiónu.

Strategický cieľ 3 „Prehľadovanie cezhraničnej spolupráce a spolupráce v euroregióne“

Operatívny cieľ 3.1 „Rozvoj obchodnej infraštruktúry prihraničných regiónov a rozvoj spolupráce medzi miestnymi a regionálnymi komunitami susedných krajín“:

1. podpora rozvoja biznis infraštruktúry v oblasti cezhraničnej spolupráce napr. v podobe agentúr cezhraničnej spolupráce, európskych informačných centier, cezhraničných turistických trás a programov;
2. vyškolenie odborníkov na cezhraničnú spoluprácu;
3. rozvoj a realizácia spoločných sociálnych, humanitárnych, ekonomických, kultúrnych a ekologických cezhraničných projektov;
4. zriadenie informačných služieb pre univerzity z rôznych krajín s cieľom podporovať výmeny a vzdelávanie;
5. príprava návrhov realizácie programov miestneho rozvoja podávaných s cieľom získať financovanie z EÚ a Svetovej banky;
6. účasť na stretnutiach medzinárodných, medzivládnych, medzirezortných a medziregionálnych výborov pracujúcich v oblasti cezhraničnej spolupráce, a vytváranie imidžu oblasti ako európskeho regiónu.

Operatívny cieľ 3.2 „Prehľadovanie ekonomickej cezhraničnej integrácie podnikateľských subjektov európskych krajín a regiónov“

1. podpora vypracovania jednotného modelu podpory investičných aktivít - zriadenie investičného parku európskeho štandardu;
2. zvýšenie počtu investičných projektov v prioritných odvetviach hospodárstva prichádzajúcich zo susedných krajín;
3. vypracovanie mechanizmu kontroly zahraničných investičných tokov a odstránenie hrozby prílevu pseudoinvestícií do regiónu;
4. zavedenie účinných postupov na uzatváranie investičných zmlúv a na kontrolu dodržiavania povinností z nich vyplývajúcich;
5. zlepšenie exportu tovarov s uprednostnením takých tovarov, ktoré sú výsledkom plne integrovanej výroby;
6. podpora zakladania spoločných podnikov v hi-tech odvetviach.

Stratégia regionálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti do roku 2015

Áno

<p>Stratégia regionálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti do roku 2015</p>	<p>Áno</p>	<p>Operatívny cieľ 3.3 „Vytvorenie a rozvoj cezhraničnej informačnej, komunikačnej a dopravnej siete“</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. podpora zvyšovania atraktivity finančnej a technickej pomoci zo strany iných krajín a medzinárodných organizácií smerujúcej k zlepšeniu ukrajinskej štátnej hranice; 2. rozvoj hraničných priechodov tak, aby dosahovali medzinárodný štandard; 3. rozvoj oblastí, v ktorých sa nachádzajú všetky dôležité služby a podniky; 4. účasť na programoch rozvoja medzinárodných dopravných koridorov; 5. zriadenie medzinárodných dopravných logistických centier, založených najmä na subjektoch pôsobiacich v oblasti dopravného uzla Čop – Zahony (UA - HU), stanice v Čiernej nad Tisou (SK) a ďalších významných firiem v krajinách odosielateľov i príjemcov tovarov. <p>Strategický cieľ 4 „Rozvoj cestovného ruchu a možnosti rekreácie“</p> <p>Operatívny cieľ 4.1 „Diverzifikácia služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie a zvýšenie ich predajnosti“</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. podpora rozširovania ponuky rekreačných oblastí a služieb, poskytovania nových typov služieb a nachádzania nových spôsobov využitia jedinečných postupov prírodného liečenia; <p>Strategický cieľ 5 „Územná harmónia a ochrana životného prostredia“</p> <p>Operatívny cieľ 5.5 „Zlepšenie životného prostredia a jeho ochrany“</p> <p>príprava cezhraničných programov zameraných na ochranu životného prostredia v oblastiach medzinárodného významu;</p>
---	------------	--

<p>Návrh programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti na rok 2016</p>	<p>Áno</p>	<p>3. ROZVOJ REÁLNEJ EKONOMIKY</p> <p>3.3 „Rozvoj infraštruktúry“</p> <p>3.3.1 „Doprava a cesty“</p> <p>Rozvojové opatrenia v oblasti dopravy a ciest na rok 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapojenie regionálnych cestných komunikácií do transeurópskej cestnej siete s cieľom efektívne využiť geopolitické umiestnenie regiónu; • splnenie súčasných štandardov kvality ciest medzinárodného významu s primeranou infraštruktúrou; <p>3.5 Inovačné a investičné aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> • implementovať komplexný prístup k riadeniu hi-tech centier založených v rámci siete priemyselných parkov s logistickými centrami v spolupráci s podobnými parkmi nachádzajúcimi sa v prihraničných regiónoch susedných krajín; • opätovné naštartovanie existujúcej výroby alebo naštartovanie nových podnikateľských aktivít v oblasti produkcie biopalív s využitím poľnohospodárskych zdrojov s cieľom integrovať sa do európskych programov poskytujúcich finančnú podporu na produkciu biopalív; • vypracovať komplexný prístup k využívaniu zdrojov vodnej energie Karpát, vrátane protipovodňových opatrení špecifikovaných v programoch cezhraničnej spolupráce medzi Ukrajinou a susednými krajinami; <p>3.13 Cezhraničná spolupráca</p> <ul style="list-style-type: none"> • podporovať projekty realizované v rámci programov cezhraničnej spolupráce (CBC) v rámci nástroja európskej susedskej politiky (ENPI) Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina a Ukrajina – Poľsko – Bielorusko; • podieľať sa na príprave spoločných operačných programov CBC v rámci ENPI na obdobie rokov 2014 – 2020; • uskutočňovať Dni dobrého susedstva na ukrajinsko – slovenskej, ukrajinsko – maďarskej, ukrajinsko – rumunskej a ukrajinsko – poľskej hranici; • plniť medziregionálne cezhraničné zmluvy a dohody uzavreté medzi orgánmi regionálnej štátnej správy, regionálnymi radami a orgánmi prihraničných regiónov susedných krajín; • pritiahnúť do regionálnej ekonomiky fondy medzinárodnej pomoci; zintenzívniť dialóg s fondmi EÚ a s ďalšími darcovskými organizáciami; • propagovať obraz Zakarpatskej oblasti ako európskeho regiónu.
---	------------	--

<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Zakarpatskej oblasti na rok 2015 a hlavné rozvojové aktivity na obdobie rokov 2016 – 2017</p>	<p>Áno</p>	<p>3. ROZVOJ REÁLNEJ EKONOMIKY</p> <p>3.3 „Rozvoj infraštruktúry“</p> <p>3.3.1 „Doprava a cesty“</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokračovať vo výstavbe obchvatu Berehovo - Astei smerom k medzinárodnému priechodu „Luzhanka“; <p>3.5 Inovačné a investičné aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> • implementovať komplexný prístup k riadeniu hi-tech centier založených v rámci siete priemyselných parkov s logistickými centrami v spolupráci s podobnými parkmi nachádzajúcimi sa v prihraničných regiónoch susedných krajín; • opätovné naštartovanie existujúcej výroby alebo naštartovanie nových podnikateľských aktivít v oblasti produkcie biopalív s využitím poľnohospodárskych zdrojov s cieľom integrovať sa do európskych programov poskytujúcich finančnú podporu na produkciu biopalív; • vypracovať komplexný prístup k využívaniu zdrojov vodnej energie Karpát, vrátane protipovodňových opatrení špecifikovaných v programoch cezhraničnej spolupráce medzi Ukrajinou a susednými krajinami; <p>3.13. Cezhraničná spolupráca</p> <ul style="list-style-type: none"> • podporovať projekty realizované v rámci programov cezhraničnej spolupráce (CBC) v rámci nástroja európskej susedskej politiky (ENPI) Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina a Ukrajina – Poľsko – Bielorusko; • podieľať sa na príprave spoločných operačných programov CBC v rámci ENPI na obdobie rokov 2014 – 2020; • presadzovať výstavbu kontrolných miest a hraničnej infraštruktúry (dopravnej, turistickej, inštitucionálnej, atď.) v súlade so Štátnym programom „Rekonštrukcia štátnych hraníc“ na obdobie do r. 2015; • uskutočňovať Dni dobrého susedstva na ukrajinsko-slovenskej, ukrajinsko-maďarskej, ukrajinsko-rumunskej a ukrajinsko-poľskej hranici; • plniť mediregionálne cezhraničné zmluvy a dohody uzavreté medzi orgánmi regionálnej štátnej správy, regionálnymi radami a orgánmi prihraničných regiónov susedných krajín; • pritiahnúť do regionálnej ekonomiky fondy medzinárodnej pomoci; zintenzívniť dialóg s fondmi EÚ a s ďalšími darcovskými organizáciami; • propagovať obraz Zakarpatskej oblasti ako európskeho regiónu.
---	------------	--

<p>Program cezhraničného rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie rokov 2011 až 2015</p>	<p>Áno</p>	<p>Program má zlepšiť socioekonomický, vedecký, ekologický a kultúrny rozvoj aktérov cezhraničnej spolupráce.</p> <p>Hlavné ciele programu sú: Podporovať hospodársky, sociálny a kultúrny rozvoj prihraničných regiónov a propagovať komplexnú cezhraničnú spoluprácu so susednými krajinami na regionálnej i miestnej úrovni; zabezpečiť zlepšenie životných podmienok obyvateľov a sociálny rozvoj v prihraničných oblastiach Zakarpatska; prehĺbiť spoluprácu s krajinami Karpatského euroregiónu, zintenzívniť zahranično-ekonomické aktivity, vytvoriť predpoklady pre zakladanie a prevádzku spoločných podnikov a vytváranie cezhraničných ekonomických klastrov; podporovať malé a stredné podniky, zabezpečiť ochranu a bezpečnosť životného prostredia; podporovať rozvoj zelenej infraštruktúry a vytvárať vhodné investičné prostredie.</p> <p>Programové aktivity sú:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. príprava a realizácia projektov týkajúcich sa zriadenia služieb pre osoby a vozidlá a výstavby prístupových ciest v súlade s platnou legislatívou zameranou na zlepšenie postupov v oblasti rozvoja a prevádzky hraničných priechodov v súlade so štandardmi EÚ; 2. príprava projektov týkajúcich sa výstavby infraštruktúry kontrolných miest na štátnych hraniciach a ich dovybavenia tak, aby spĺňali štandardy EÚ s cieľom vytvoriť podmienky priaznivé pre pohyb osôb, tovarov a vozidiel cez štátnu hranicu; 3. rozvoj voľnočasovej infraštruktúry a realizácia cezhraničných turistických trás. Podpora rozvoja a vytvárania informačnej infraštruktúry v oblasti cezhraničného cestovného ruchu; 4. príprava spoločných UA-HU, UA-PL a UA-RO plánov územného rozvoja cezhraničného regiónu; 5. posilnenie cezhraničnej spolupráce v oblasti monitorovania a riadenia krízových situácií v prihraničných oblastiach; 6. zabezpečiť organizáciu Európskych dní susedstva a ďalších podujatí venovaných Dňu Európy; 7. zintenzívniť spoluprácu s existujúcimi euroregiónmi a účasť v medzivládnych výboroch pracujúcich v oblasti cezhraničnej spolupráce; 8. zabezpečiť pravidelnú aktualizáciu a dopĺňanie informácií na webovú stránku týkajúcu sa cezhraničnej spolupráce; 9. budovanie kapacít úradníkov orgánov na lokálnej úrovni a miestnych rád v oblasti cezhraničnej spolupráce pomocou zdrojov z programov medzinárodnej technickej pomoci a iných zdrojov; 10. zavedenie monitorovania efektívnosti prihraničných programov v rámci ENPI; 11. založenie siete cezhraničných infocentier; 12. organizácia kultúrnych, vzdelávacích a športových podujatí zameraných na podporu cezhraničnej spolupráce; 13. organizácia medzinárodných rezortných seminárov, konferencií, výstav a veľtrhov s účasťou zahraničných i domácich firiem na území Ukrajiny, ktoré by boli zamerané na propagáciu know-how technológií v cestovnom ruchu a zúčastňovať sa na podobných podujatiach organizovaných v prihraničných regiónoch susedných krajín; 14. organizácia výmenných pobytov študentov, žiakov, vedcov a výskumníkov ako súčasť cezhraničnej spolupráce; 15. organizácia konferencií, seminárov a sympózií na pôde vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií ako súčasť cezhraničnej spolupráce; 16. realizácia krokov smerujúcich k podpore spolupráce medzi ukrajinskými a zahraničnými zdravotnými inštitúciami a zdravotníckymi vzdelávacími centrami v rámci bilaterálnych projektov zameraných na zlepšovanie kvality a dostupnosti služieb zdravotnej starostlivosti a zdravotníckeho vzdelania;
---	------------	--

<p>Program cezhraničného rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie rokov 2011 až 2015</p>	<p>Áno</p>	<p>17. zintenzívnenie spolupráce ukrajinských a zahraničných aktérov cezhraničnej spolupráce prostredníctvom organizovania informačných seminárov a sociálno-psychologických tréningov s využitím individuálnych technik s cieľom zvyšovať zamestnanosť a podporovať nezamestnaných, aby začali podnikat;</p> <p>18. príprava mechanizmu kofinancovania cezhraničných projektov a ich realizácie;</p> <p>19. vytvorenie a podpora aktivít ukrajinských biosférických rezervácií, mokradií medzinárodného významu a objektov svetového prírodného dedičstva;</p> <p>20. otváranie automatických meracích staníc monitorujúcich kvalitu povrchových vôd a vzduchu, úroveň cezhraničného znečistenia vzduchu na veľké vzdialenosti a vybavenie príslušných oddelení modernými meracími zariadeniami na určenie prítomnosti kyselika, kovu, ropy a ďalších ukazovateľov pri monitorovaní stavu cezhraničných vôd.</p>
<p>Program cezhraničného rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie rokov 2016 – 2020</p>	<p>Áno</p>	<p>Program má zlepšiť socioekonomický, vedecký, ekologický a kultúrny rozvoj regiónu so zapojením aktérov cezhraničnej spolupráce.</p> <p>Hlavné ciele programu sú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podporovať hospodársky, sociálny a kultúrny rozvoj prihraničných regiónov a podporovať komplexnú cezhraničnú spoluprácu so susednými krajinami na regionálnej i miestnej úrovni; • zabezpečiť zlepšenie životných podmienok obyvateľov a sociálny rozvoj v prihraničných oblastiach Zakarpatska; • prehĺbiť spoluprácu s krajinami Karpatského eurorégiónu; • zintenzívniť zahranično-ekonomické aktivity; • vytvoriť predpoklady pre zakladanie a prevádzku spoločných podnikov a vytváranie cezhraničných ekonomických klastrov; • podporovať malé a stredné podniky; • zabezpečiť ochranu a bezpečnosť životného prostredia; podporovať rozvoj zelenej infraštruktúry; vytvárať vhodné investičné prostredie.

<p>Program cezhraničného rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie rokov 2016 – 2020</p>	<p>Áno</p>	<p>Programové aktivity sú:</p> <p>I. Uskutočňovanie rôznych medzinárodných podujatí v regióne</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. organizovať semináre, konferencie, fóra a okrúhle stoly zamerané na zintenzívnenie spolupráce so zahraničnými regiónmi a medzinárodnými organizáciami; 2. organizovať rôzne kultúrne a vzdelávacie podujatia zamerané na cezhraničný rozvoj; 3. organizovať Európske dni susedstva a Dni Európy na Ukrajine; 4. organizovať Dni susedstva na ukrajinsko-slovenskej, ukrajinsko-madarskej, ukrajinsko-poľskej a ukrajinsko-rumunskej hranici; 5. organizovať medzinárodné podujatia so zapojením verejnosti, pracovné stretnutia čelných predstaviteľov regiónu a zahraničných delegácií alebo jednotlivcov a stretnutia medzivládnych výborov; 6. podporovať rozvoj rekreačnej infraštruktúry a cezhraničných turistických trás; 7. stimulovať rozvoj informačnej infraštruktúry cezhraničného cestovného ruchu; 8. organizovať medzinárodnú vedeckú konferenciu Úloha ukrajinsko – rumunskej cezhraničnej biosférickej rezervácie na území pohoria Maramureš pri ochrane európskych prírodných a kultúrnych hodnôt; 9. realizovať opatrenia zamerané na rozvoj cezhraničných prírodných rezervácií na základe už existujúcich národných parkov v regióne (Karpatská biosférická rezervácia, Užhansky národný park a regionálny krajinný park Prytysianskyi); 10. realizovať medzinárodné aktivity v rámci Environmentálneho monitorovacieho systému Zakarpatskej oblasti, najmä študovať kvalitu povrchových vôd, prírodných rezervácií a biotopov; realizovať aktivity na zlepšenie systému kontroly povodní v povodí rieky Tisa, vrátane podpory spoločného ukrajinsko-madarského automatického informačného a meracieho systému „TISA“ a výstavba ochranných jednotiek. <p>II. Zastúpenie regiónu na medzinárodných podujatiach konaných na území Ukrajiny i v zahraničí</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. usporadúvať podujatia zamerané na propagáciu regiónu na Ukrajine i v zahraničí; 2. podporovať cezhraničné výmeny žiakov, študentov, pedagógov a výskumných pracovníkov; 3. zabezpečiť účasť regionálnych delegátov, pracovných skupín, zástupcov regionálnych orgánov štátnej správy a regionálnej rady na medzinárodných konferenciách, seminároch, stretnutiach, medzivládnych komisiách a pracovných stretnutiach v oblasti cezhraničnej spolupráce; 4. iniciovať spoluprácu s regiónmi podunajskej oblasti v rámci Systému varovania núdzových udalostí v povodí Dunaja; 5. vymieňať si skúsenosti s regionálnymi organizáciami poskytujúcimi rehabilitačné služby deťom so zdravotným postihnutím z Košíc (SK), Nyiregyházy (HU) a Satu Mare (RO); 6. vytvoriť a podporovať webovú stránku o cezhraničnej spolupráci Zakarpatskej oblasti; 7. zintenzívniť spoluprácu v rámci Karpatského euroregiónu a podporiť rozvoj nových foriem spolupráce s krajinami euroregiónu; 8. zúčastňovať sa osláv Dní Zakarpatska v krajinách EÚ; 9. publikovať alebo zakúpiť brožúry, letáky, knihy, časopisy a iné publikácie na riadnu prezentáciu regiónu na medzinárodných podujatiach organizovaných na Ukrajine i v zahraničí; 10. zintenzívniť spoluprácu s prihraničnými regiónmi v súlade s platnými dohodami a nadväzovať kontakty a spoluprácu s inými regiónmi krajín EÚ; 11. podporovať aktivity európskych združení pre regionálnu spoluprácu založených regionálnou radou.
--	------------	--

<p>Program cezhraničného rozvoja Zakarpatskej oblasti na obdobie rokov 2016 – 2020</p>	<p>Áno</p>	<p>III. Rozvoj hraničných priechodov a hraničnej infraštruktúry a regionálny rozvoj</p> <ol style="list-style-type: none"> výstavba nových objektov, rekonštrukcie existujúcich priechodov na ukrajinsko-maďarskej, ukrajinsko-slovenskej, ukrajinsko-rumunskej a ukrajinsko-poľskej hranici a zlepšovania hraničnej a cestnej infraštruktúry; zlepšenie hraničnej infraštruktúry prostredníctvom obnovy a dovybavenia úradov colnej služby v Čope a Mukačeve s cieľom vybaviť ich na boj proti nelegálnej migrácii a protizákonný pohyb tovarov cez štátnu hranicu, aby sa metódy ochrany a bezpečnosti hraníc priblížili k európskym štandardom; študovať európske skúsenosti a zaviesť adaptívny systém zberu, spracovania a recyklácie spotrebného odpadu s cieľom jeho využitia ako zdroja energie alebo recyklovaných zdrojov; uplatňovanie opatrení na zavedenie ekologických skládok tuhého komunálneho odpadu a zaviesť systém separovaného zberu odpadu s využitím recyklovaných materiálov prostredníctvom výstavby recyklačných zariadení; vypracovať a realizovať projekty výstavby a modernizácie systémov dodávky vody a kanalizácie s využitím nových technológií zameraných na zlepšenie kvality pitnej vody a zníženie objemu nespracovaných odpadových vôd. <p>IV. Podpora, koordinácia a implementácia opatrení zameraných na rozvoj, participáciu a monitorovanie projektov realizovaných v rámci programov cezhraničnej spolupráce</p> <ol style="list-style-type: none"> logistická podpora (nákup kancelárskeho vybavenia, zariadenia a nástrojov, suvenírov a propagačných materiálov, atď.); účasť predstaviteľov orgánov na študijných pobytoch týkajúcich sa rozvoja a implementácie projektov v rámci ENPI; vypracovanie mechanizmov kofinancovania cezhraničných projektov v najprioritnejších regionálnych odvetviach a ich realizácia; monitorovanie implementácie cezhraničných projektov v regióne; oboznamovanie sa so skúsenosťami s rozvojom a implementáciou projektov v krajinách EÚ, snahu pritiahnúť fondy medzinárodnej technickej pomoci a vytváranie partnerstiev v rámci ENPI; realizácia aktivít zameraných na posilnenie medzinárodnej spolupráce medzi regionálnymi orgánmi, zdravotníckymi zariadeniami a zdravotníckymi školami a implementáciu spoločných cezhraničných projektov v oblasti zlepšenia kvality a prístupu k zdravotníckym službám ako aj zdravotníckemu vzdelaniu; cezhraničná spolupráca s relevantnými zahraničnými organizáciami a inštitúciami pôsobiacimi v oblasti zabezpečovania prevencie krízových situácií spôsobených prírodnými dôvodmi alebo ľudskými aktivitami; výmena skúseností v oblasti reformy lokálnej správy s krajinami EÚ.
<p>Schéma územného rozvoja Zakarpatskej oblasti. Tento dokument bol vypracovaný a prijatý v roku 2013 a jeho platnosť je na obdobie rokov 2013 – 2044</p>	<p>ÁNO, čiastočne</p>	<p>Definovaná vo forme grafík a vysvetliviek k nim</p>

Miestna úroveň:

<p>Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Užhorod na rok 2016</p>	<p>Áno</p>	<p>Hlavné priority na rok 2016 sú: Budovanie konkurencieschopnej a udržateľnej ekonomiky mesta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • propagácia mesta Užhorod na celom území Ukrajiny a v zahraničí; • zlepšenie cezhraničnej spolupráce a rozvoj cestovného ruchu; • zvýšenie povedomia zahraničných partnerov o ekonomickom, investičnom a kultúrnom potenciáli mesta. <p>6. Rozvoj infraštruktúry mesta prostredníctvom zlepšenia investičnej klímy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie atraktivity mesta pre zahraničných investorov; • prítiahnutie investícií do ekonomiky mesta (štátne, domáce a zahraničné investície); • zlepšenie výmeny skúseností s investičnými aktivitami.
<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Užhorodského rajónu na rok 2016</p>	<p>Áno</p>	<p>Ciel 1 Zabezpečenie pozitívnych štrukturálnych zmien v ekonomike a zvyšovanie jej konkurencieschopnosti Priorita 1.1 „Zavádzanie moderných hi-tech odvetví“ Hlavné oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora poskytovaná priemyselným parkom a prioritným oblastiam rozvoja ako kľúčovej zložke medzinárodnej spolupráce; • rozvoj medziregionálnej a medzinárodnej spolupráce súvisiacej s implementáciou pilotných investícií a inovatívnych projektov; vrátane PPP projektov (dodávky elektrickej energie, využívanie nerastných zdrojov, atď.). <p>Ciel 2. „Zlepšenie podnikateľského prostredia a podpora investičných aktivít“ Priorita 2.1 „Zvýšenie investičného kapitálu s využitím interných a externých zdrojov, implementácia investičných projektov v prioritných odvetviach hospodárstva“ Hlavné oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie vhodného investičného prostredia, pozitívneho investičného imidžu a propagácia možnosti investovať v regióne na zahraničných trhoch; • vytvorenie podmienok vhodných pre rozvoj medziregionálnej a medzinárodnej spolupráce na investičných projektoch; • snaha o prítiahnutie domácich a zahraničných investícií do rozvoja oblastí vysoko výkonného poľnohospodárstva a nerastných surovín a implementácia prioritných infraštruktúrnych projektov v prihraničných regiónoch; • rozvoj logistickej infraštruktúry v oblastiach prioritných z hľadiska investícií; • poskytovanie informačnej podpory zahraničným investíciám pomocou šírenia investičných návrhov pripravených regionálnymi organizáciami a inštitúciami medzi potenciálnymi investormi.

<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Úžhorodského rajónu na rok 2016</p>	<p>Áno</p>	<p>3. Rozvoj reálnej ekonomiky 3.10. Cezhraničná spolupráca Hlavné ciele na rok 2016 sú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • implementácia projektov zameraných na zlepšenie sociálneho a hospodárskeho rozvoja prihraničných regiónov a ich životného prostredia, rozvoj infraštruktúry na štátnej hranici, rozvoj cestovného ruchu, atď.; • posilnenie spolupráce s územnými komunitami v susedných krajinách prostredníctvom implementácie spoločných sociálno-humanitárnych, ekonomických, kultúrnych a ekologických cezhraničných projektov; • monitorovanie implementácie cezhraničných projektov, prehlbovanie ekonomických, sociálnych, ekologických, kultúrnych a iných vzťahov medzi územnými komunitami v susedných krajinách; • prijatie opatrení na otváranie nových hraničných priechodov alebo modernizáciu existujúcich priechodov na ukrajinsko-maďarskej a ukrajinsko-slovenskej hranici a výstavba hraničnej a cestnej infraštruktúry. <p>6. Bezpečnosť nevyhnutných aktivít 6.1 Ochrana životného prostredia</p> <ul style="list-style-type: none"> • účasť na implementácii spoločných medzinárodných projektov v danej oblasti. <p>Program je zameraný na znižovanie sociálnych a ekonomických rozdielov, zaistenie všetkých aspektov ľudského rozvoja, zlepšenie potenciálu rajónu, vytvorenie priaznivých podmienok pre udržateľný hospodársky rast založený na výkonnej reálnej ekonomike zahŕňajúcej prítiahnutie investícií do všetkých oblastí hospodárstva, podporu pre prioritné hospodárske odvetvia a malé podniky a ich rozvoj a rozvoj cezhraničnej spolupráce a modernej infraštruktúry.</p>
<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Veľkobereznianskeho rajónu na rok 2016</p>	<p>Áno</p>	<p>Priority: Prehlbenie cezhraničnej spolupráce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozvoj podnikateľskej prihraničnej infraštruktúry a spolupráce medzi miestnymi i regionálnymi komunitami susediacich krajín; • rozvoj cezhraničných rozvojových projektov na miestnej i regionálnej úrovni financovaných medzinárodnými darcovskými organizáciami. <p>3. Rozvoj reálnej ekonomiky 3.1. Priemysel</p> <ul style="list-style-type: none"> • prítiahnutie zdrojov na rozvoj inovácií a zahraničných investícií; <p>3.5. Investičné aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> • zintenzívniť informačné aktivity zamerané na propagáciu investičnej atraktivity rajónu na medzinárodných fórach, seminároch a konferenciách

<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Perečinského rajónu na rok 2016</p>	<p>Áno</p>	<p>Cieľom programu je zlepšiť životnú úroveň prostredníctvom podpory pozitívnych ekonomických zmien a zvýšenia konkurencieschopnosti rajónu ako základu pre udržateľné zlepšovanie štandardov a hodnôt hospodárskeho rozvoja, cezhraničnej spolupráce a rozvoja modernej infraštruktúry, znižovania sociálnych a ekonomických rozdielov a posilňovania potenciálu regionálnych sídel.</p> <p>3. Rozvoj reálnej ekonomiky</p> <p>3.6 Investičné aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie priaznivého a pozitívneho investičného imidžu a propagácia investičných možností rajónu na vonkajších trhoch; <p>3.13 Cezhraničná spolupráca</p> <ul style="list-style-type: none"> • efektívne využítie externej pomoci EÚ v rámci ENPI a ďalších zdrojov, ku ktorým má Ukrajina prístup; • prehĺbenie ekonomických, sociálnych, vedeckých, ekologických, kultúrnych a ďalších vzťahov medzi územnými komunitami, orgánmi, ktoré ich zastupujú, či miestnymi orgánmi rajónu a územnými komunitami a príslušnými miestnymi orgánmi iných krajín; • propagácia informačného imidžu rajónu ako európskeho regiónu prostredníctvom publikovania informácií o potenciáli rajónu v printových aj elektronických médiách, účasti na medzinárodných podujatiach na tému cezhraničnej spolupráce, či pravidelnej aktualizácie webovej stránky regionálnej štátnej správy. <p>7. Regionálna politika</p> <p>7.1 Zmierňovanie rozdielov a konkurencieschopnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • kontrola plnenia povinností vyplývajúcich z cezhraničných dohôd, • zvýšenie počtu partnerov prostredníctvom uzatvárania príslušných protokolov o zámeroch, programoch a akčných plánoch;
<p>Schéma územného rozvoja Užhorodského rajónu.</p>	<p>Čiastočne</p>	<p>Tento dokument bol prijatý Radou rajónu v roku 2013 a je platný až do vypracovania novej schémy. Nová schéma v súlade s platnou legislatívou Ukrajiny je prejednávaná.</p>
<p>Schéma územného rozvoja Perečinského rajónu.</p>	<p>Čiastočne</p>	<p>Tento dokument bol prijatý Radou rajónu v roku 2013 a je platný až do vypracovania novej schémy.</p>
<p>Schéma územného rozvoja Veľkobereznianskeho rajónu.</p>	<p>Čiastočne</p>	<p>Tento dokument bol prijatý Radou rajónu v roku 2013 a je platný až do vypracovania novej schémy.</p>
<p>Všeobecná schéma územného rozvoja mesta Užhorod, prijatá v roku 2015 s platnosťou na neobmedzenú dobu</p>	<p>Čiastočne</p>	<p>Definovaná vo forme grafík a vysvetliviek k nim.</p>
<p>Územný plán mesta Užhorod, prijatý v roku 2015 s platnosťou na neobmedzenú dobu</p>	<p>Nie</p>	

<p>Správa o historickej štruktúre mesta Užhorod, prijatá v roku 2015 s platnosťou na neobmedzenú dobu</p>	<p>Nie</p>	
<p>Všeobecná schéma územného rozvoja mesta Perečín, prijatá v roku 2013 s platnosťou do vypracovania novej schémy</p>	<p>Nie</p>	
<p>Všeobecná schéma územného rozvoja mesta Velký Berezný, prijatá v roku 2013 s platnosťou do vypracovania novej schémy</p>	<p>Nie</p>	

Agentúra
na podporu
regionálneho
rozvoja Košice,
n. o.

KRI

TECHNICKÁ
UNIVERZITA
V KOŠICIACH

